

GENERÁLNA PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
ŠTÚROVA 2, 812 85 BRATISLAVA 1
Organizačno-kontrolné oddelenie

XV/4 Spr 1/20/1000

V Bratislave dňa 31. decembra 2020

**Zhodnotenie využívania ustanovenia § 39 ods. 1, ods. 2, ods. 3
Trestného zákona pri ukladaní trestov v roku 2019 a I. polroku 2020**

Previerka spisov, kde bolo pri ukladaní trestov v roku 2019 a v I. polroku 2020 využité ustanovenie § 39 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Tr. zák., bola vykonaná za účelom vyhodnotenia využívania inštitútu mimoriadneho zníženia trestu podľa § 39 Tr. zák. Účelom previerky bolo zistenie dôvodov, ktoré boli podkladom pre takýto postup a tiež ich zákonnosť. Previerka bola vykonaná v mesiacoch september až november 2020.

Spolu bolo preskúmaných na všetkých okresných a krajských prokuratúrach v Slovenskej republike 1642 dozorových spisov prokurátora. Z toho v bratislavskom kraji bolo preverených 221 spisov, v trnavskom kraji 167 spisov, v trenčianskom kraji bolo preverených 156 spisov, v nitrianskom kraji 150 spisov, v bansko-bystrickom kraji bolo preverených 310 spisov, v žilinskom kraji bolo preverených 310 spisov, v košickom kraji 216 spisov a v prešovskom kraji 112 spisov.

Po podaní obžaloby bolo súdmi využité ustanovenie § 39 Tr. zák. v 1100 veciach. V 542 veciach bola uzavretá dohoda o vine a treste. Ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. bolo využité 519 krát. Ustanovenie § 39 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. bolo využité 48 krát, ods. 2 písm. b/ - 1 krát, ods. 2 písm. c/ - 39 krát, ods. 2 písm. e/ - 4 krát. Najčastejšie bolo po podaní obžaloby analogicky využívané ustanovenie § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák., kedy obvinený v zmysle § 257 Tr. por. urobil vyhlásenie o priznaní viny. Celkovo bolo toto ustanovenie využité v 540 prípadoch. I v týchto prípadoch však súdy využívali aj ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák., prípadne niektoré z ustanovení § 39 ods. 2 Tr. zák. Preto je súčet týchto ustanovení vyšší ako celkové využitie ustanovenia § 39 Tr. zák.

Previerky sa týkali spisov, kde prokurátor navrhol po podaní obžaloby použiť ustanovenie § 39 Tr. zák. a tiež vecí, kde takto súd postupoval bez návrhu prokurátora. Bolo tiež preverené, či v takomto prípade prokurátor podal proti rozhodnutiu súdu odvolanie a jeho úspešnosť. Vo veciach, kde bola uzavretá dohoda o vine a treste, bola previerka vykonaná najmä v tých veciach, kde pri ukladaní trestu bolo využité aj ustanovenie § 39 ods. 1, prípadne § 39 ods. 2 písm. a/, písm. b/, písm. c/, písm. e/ Tr. zák. a trest bol uložený pod hranicu určenú § 39 ods. 4 Tr. zák., teda znížený viac ako o jednu tretinu pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby.

Preskúmaním všetkých predložených spisov bolo zistené:

I.

1/ Počet vecí, kde súd využil ustanovenie § 39 Tr. zák., z toho počet vecí, kde použil ods. 1 tohto ustanovenia, ods. 2 písm. a/, ods. 2 písm. b/, ods. 2 písm. c/, ods. 2 písm. e/ Tr. zák. a analogicky aj ods. 2 písm. d/ Tr. zák.

Na **Krajskej prokuratúre v Bratislave** bolo preverených **221** vecí (z toho Krajská prokuratúra Bratislava - 17 vecí, Okresná prokuratúra Bratislava I - 28 vecí, Okresná prokuratúra Bratislava II - 57 vecí, Okresná prokuratúra Bratislava III – 36 vecí, Okresná prokuratúra Bratislava IV – 31 vecí, Okresná prokuratúra Bratislava V – 27 vecí, Okresná prokuratúra Malacky – 18 vecí, Okresná prokuratúra Pezinok – 7 vecí), na **Krajskej prokuratúre Trnava** bolo preverených 167 vecí (z toho Krajská prokuratúra Trnava – 18 vecí, Okresná prokuratúra Trnava – 53 vecí, Okresná prokuratúra Galanta – 34 vecí, Okresná prokuratúra Dunajská Streda – 36 vecí, Okresná prokuratúra Senica – 8 vecí, Okresná prokuratúra Piešťany 15 vecí, Okresná prokuratúra Skalica – 3 vecí), na **Krajskej prokuratúre Trenčín** bolo preverených 156 vecí (z toho Krajská prokuratúra Trenčín – 22 vecí, Okresná prokuratúra Bánovce nad Bebravou – 13 vecí, Okresná prokuratúra Nové Mesto nad Váhom – 14 vecí, Okresná prokuratúra Partizánske – 15 vecí, Okresná prokuratúra Považská Bystrica – 13 vecí, Okresná prokuratúra Prievidza – 45 vecí, Okresná prokuratúra Trenčín – 34 vecí), na **Krajskej prokuratúre Nitra** bolo preverených 150 vecí (z toho Krajská prokuratúra Nitra – 18 vecí, Okresná prokuratúra Nové Zámky – 15 vecí, Okresná prokuratúra Levice – 27 vecí, Okresná prokuratúra Komárno – 33 vecí, Okresná prokuratúra Topoľčany – 22 vecí, Okresná prokuratúra Nitra – 35 vecí), na **Krajskej prokuratúre Banská Bystrica** bolo preverených 310 vecí (z toho Krajská prokuratúra Banská Bystrica – 24 vecí, Okresná prokuratúra Banská Bystrica 30 vecí, Okresná prokuratúra Brezno – 40 vecí, Okresná prokuratúra Lučenec – 28 vecí, Okresná prokuratúra Revúca – 22 vecí, Okresná prokuratúra Rimavská Sobota – 38 vecí, Okresná prokuratúra Veľký Krtíš – 23 vecí, Okresná prokuratúra Zvolen – 57 vecí, Okresná prokuratúra Žiar nad Hronom – 48 vecí), na **Krajskej prokuratúre Žilina** bolo preverených 310 vecí (z toho Krajská prokuratúra Žilina – 12 vecí, Okresná prokuratúra Žilina – 99 vecí, Okresná prokuratúra Čadca – 37 vecí, Okresná prokuratúra Dolný Kubín – 14 vecí, Okresná prokuratúra Liptovský Mikuláš – 25 vecí, Okresná prokuratúra Martin – 85 vecí, Okresná prokuratúra Námestovo – 15 vecí, Okresná prokuratúra Ružomberok – 23 vecí) na **Krajskej prokuratúre Košice** bolo preverených 216 vecí (z toho Krajská prokuratúra Košice – 13 vecí, Okresná prokuratúra Košice - okolie – 8 vecí, Okresná prokuratúra Michalovce – 20 vecí, Okresná prokuratúra Spišská Nová Ves – 32 vecí, Okresná prokuratúra Trebišov – 33 vecí, Okresná prokuratúra Rožňava – 22 vecí, Okresná prokuratúra Košice II – 48 vecí, Okresná prokuratúra Košice I – 40 vecí) a na **Krajskej prokuratúre Prešov** bolo preverených 112 vecí (z toho Krajská prokuratúra Prešov – 11 vecí, Okresná prokuratúra Prešov – 7 vecí, Okresná prokuratúra Bardejov – 6 vecí, Okresná prokuratúra Humenné – 6 vecí, Okresná prokuratúra Kežmarok – 13 vecí, Okresná prokuratúra Poprad – 28 vecí, Okresná prokuratúra Stará Ľubovňa – 16 vecí, Okresná prokuratúra Svidník – 8 vecí, Okresná prokuratúra Vranov nad Topľou – 17 vecí).

Najčastejšie bol inštitút ustanovenia § 39 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. súdmi využívaný pri ukladaní trestov v banskobystričskom a žilinskom kraji a najmenej v prešovskom kraji. Ustanovenie § 39 Tr. zák. pri ukladaní trestov nebolo vôbec využité v okrese Partizánske.

Prevažná väčšina preskúmaných vecí sa týkala vecí, kde prokurátor podal obžalobu a súd pri ukladaní trestu použil ustanovenie § 39 Tr. zák. zákona a znížil trest odňatia slobody pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby z dôvodu osobných pomerov páchatel'a alebo okolností prípadu, prípadne, že odsudzoval páchatel'a za prípravu na zločin alebo za pokus trestného činu alebo páchatel'a, ktorý spáchal trestný čin v stave zmenšenej príčetnosti.

Ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. bolo v preverovaných veciach využité 519 krát. Aj pri využívaní ustanovenia § 39 ods. 2 Tr. zák. bolo toto ustanovenie často využívané súčasne s § 39 ods. 1 Tr. zák.

Len raz sa vyskytol dôvod využitia ustanovenia § 39 ods. 2 písm. b/ Tr. zák., keď súd odsudzoval páchatel'a, ktorý významnou mierou prispel k objasneniu trestného činu spáchaného v prospech zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny alebo napomáhal zabrániť spáchaniu trestného činu, ktorý v prospech zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny iný pripravoval alebo sa o jeho spáchanie pokúsil tým, že oznámil jeho činnosť orgánom činným v trestnom konaní a poskytol im informácie, ktoré by inak nezískali, a tak im pomohol zabrániť alebo zmierniť následky trestného činu, zistiť alebo usvedčiť páchatel'ov alebo zabezpečiť dôkazy o trestnom čine v prospech usvedčenia zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny.

Rovnako výnimočný bol dôvod využitia ustanovenia § 39 ods. 2 písm. e/ Tr. zák. (4 krát), keď súd odsudzoval páchatel'a, ktorý sa zvlášť významnou mierou podieľal na objasnení trestného činu korupcie podľa ôsmej hlavy tretieho dielu osobitnej časti tohto zákona, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297 alebo obzvlášť závažného zločinu spáchaného organizovanou skupinou, zločineckou skupinou alebo teroristickou skupinou, alebo na zistení alebo usvedčení jeho páchatel'a tým, že poskytol v trestnom konaní dôkazy o takom čine, ak vzhľadom na povahu a závažnosť ním spáchaného trestného činu mal súd za to, že účel trestu možno dosiahnuť aj trestom kratšieho trvania.

2/ Právna kvalifikácia trestných činov, pri ktorých bolo použité ustanovenie o mimoriadnom znížení trestu podľa § 39 ods. 3 Tr. zák.

Ustanovenie § 39 Tr. zák. súdy využívajú najmä pri zločinoch a obzvlášť závažných zločinoch.

Najčastejšie sa ustanovenie § 39 Tr. zák. využívalo pri tzv. drogových trestných činoch. Pri tomto druhu trestnej činnosti bolo toto ustanovenie využité v 173 prípadoch.

Ako príklad možno uviesť vec vedenú pod sp. zn. Kv 74/18/6600, kde boli dvaja z obvinených odsúdení pre trestný čin podľa § 172 ods. 1 písm. c/, písm. d/,

ods.3 písm. c/ Tr. zák. a tretí z obvinených len pre trestný čin podľa § 172 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Tr. zák. U oboch obvinených, u ktorých sa trest ukladal podľa odseku 3, bolo použité ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák., hoci sa dopustili troch skutkov a mali horšiu trestnú minulosť, ako tretí obvinený, ktorému sa však ukladal trest podľa odseku 1 a teda súd nepotreboval znížiť vysokú dolnú hranicu trestnej sadzby použitím ustanovenia § 39 Tr. zák. Z tohto príkladu je jednoznačne zrejmé, že nie osoba obvineného, okolnosti prípadu alebo miera zavinenia sú tie okolnosti, ktoré súd berie do úvahy pri použití § 39 Tr. zák. ale naopak, je to trestná sadzba, ktorá sa súdu zdá neprimerane vysoká.

Druhým najčastejším druhom trestnej činnosti, pri ktorom sa toto ustanovenie využívalo, boli trestné činy majetkovej povahy a daňové trestné činy. Pri trestných činoch krádeže podľa § 212 Tr. zák. bolo toto ustanovenie využité v 117 prípadoch, často v spojení s trestným činom porušovania domovej slobody § 194 Tr. zák. v 46 prípadoch. Pri rôznych druhoch podvodov podľa § 221 až 225 Tr. zák. bolo toto ustanovenie využité v 110 prípadoch a pri daňových trestných činoch v 41 prípadoch.

Aj pri týchto trestných činoch sa súdy snažia ukladať tresty na dolnej hranici zníženej trestnej sadzby. Úplný extrém bol zistený vo veciach Kv 29/19/6600 a Kv 3/19/6600. V týchto trestných veciach boli páchatelom pre trestné činy kvalifikované podľa § 222 ods. 2, ods. 3 písm. c/, ods. 5 Tr. zák., kde je trestná sadzba 10 až 15 rokov, uložené mierne podmienené tresty. Súd použil ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. s odkazom na článok 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd s odôvodnením, že konanie trvalo cca 14 rokov. Aj keď je použitie Dohovoru pri § 39 Tr. zák. možné, je tu rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, že sadzby uvedené v odseku 3 tohto ustanovenia platia aj v tomto prípade. V jednej z vecí lehota na podanie mimoriadneho opravného prostriedku už uplynula, v druhej bude možnosť použiť mimoriadny opravný prostriedok skúmaná generálnou prokuratúrou.

Relatívne často bolo toto ustanovenie použité aj pri násilných trestných činoch (ublíženie na zdraví podľa § 155 Tr. zák. v 87 veciach, lúpež podľa § 188 Tr. zák. v 53 veciach, vydieranie podľa § 189 Tr. zák. v 57 veciach ale aj pri 12 trestných činoch vraždy podľa § 145 Tr. zák.).

Napríklad vo veci 1 Kv 3/19/3300 bolo použité ustanovenie § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. pri trestnom čine podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Tr. zák., kde je trestná sadzba 20 až 25 rokov. Obvinená nožom bodla do hrude svojho druhu, ktorý zomrel. Obžalovaná bola 1 krát súdne trestaná a postihnutá bola 21 krát pre priestupky. Za tento trestný čin jej súd uložil trest odňatia slobody 13 rokov a 6 mesiacov so zaradením do výkonu trestu so stredným stupňom strázenia, ochranný dohľad 2 roky a ústavné protialkoholické liečenie. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že obvinená urobila vyhlásenie o vine a preto je uloženie kratšieho trestu za súčasného uloženia ústavného protialkoholického liečenia postačujúce na resocializáciu obvinenej. Prokurátor podal proti rozhodnutiu odvolanie, pričom poukázal na to, že vyhlásenie o vine nemôže byť dôvodom na formálne a mechanické mimoriadne zníženie trestu. Obvinená spôsobila smrť blízkej osoby. Súd evidentne podcenil negatívny efekt neprimerane nízkej sankcie na spoločnosť a na riešenie konfliktov v rodinách. Krajský súd odvolanie zamietol. Uviedol, že trest zodpovedá zákonným hľadiskám stanoveným pre jeho ukladanie. Obvinená urobila

vyhlásenie o vine. Na spôsobenom následku sa významnou mierou podieľal negatívne vedený spôsob spolužitia obžalovanej a poškodeného, išlo o impulzívnu reakciu obvinenej, trest kratšieho trvania s uloženým trestom prepadnutia veci (noža) a ochrannými opatreniami je konformným pre dosiahnutie účelu trestu a je tiež spôsobilý dosiahnuť individuálno-preventívny a generálno-preventívny účinok. Trest uložený prvostupňovým súdom zodpovedá podľa názoru krajského súdu požiadavkám proporcionality trestu - jeho primeranosti a spravodlivosti a dostatočne posilňuje pocit právnej istoty.

Vo veci vedenej pod sp. zn. 1Kv 45/18/8800 bol obvinený stíhaný pre pokus trestného činu vraždy podľa § 14, § 145 ods. 1 Tr. zák., pričom prokurátor v príprave na hlavné pojednávanie navrhoval uložiť trest na dolnej hranici trestnej sadzby, ktorá je 15 rokov a ochranný dohľad. Obvinený chcel zabiť kamaráta sekerou, pričom 2 údery na hlavu poškodený vykryl rukami. Obvinený bol 2 krát súdne trestaný, pričom odsúdenia sú zahladené. Súd za použitia ustanovenia § 39 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. uložil obvinenému trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia a ochranný dohľad 1 rok. Trest uložil na dolnej hranici upravenej trestnej sadzby. Nakoľko sa všetky oprávnené osoby vzdali opravných prostriedkov, rozsudok neobsahuje odôvodnenie a nie je možné zistiť dôvod tohto postupu.

Vo veci Kv 83/18/6600 obvinená, narodená v roku 1994, 3 krát bodla nožom do brucha svojho druha, čím naplnila zákonné znaky pokusu trestného činu vraždy podľa § 14 ods. 1, § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Tr. zák. (trestná sadzba 20-23 rokov, 4 mesiace, nakoľko u obvinenej prevládali poľahčujúce okolnosti). Obvinená sa k trestnému činu priznala. V minulosti bola raz súdne trestaná. Súd jej za tento trestný čin za použitia ustanovenia § 39 ods. 1, ods. 3 písm. c/ Tr. zák. uložil trest odňatia slobody vo výmere 13 rokov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia, ochranné protialkoholické liečenie ambulantnou formou a ochranný dohľad 2 roky. Súd rozhodnutie odôvodnil osobou obvinenej a poškodeného, tým, že sú obaja bezdomovci a tento stupeň agresivity je v rómskom etniku bežný. Prokurátor sa vzdal opravného prostriedku, obvinená podala odvolanie, ktoré súd zamietol.

Vo veci Kv 81/18/6600 2 krát súdne trestaný obvinený, narodený v roku 1969, hodil fén do vane, kde bola jeho družka, ktorá utrpela viaceré zranenia elektrickým prúdom, čím naplnil zákonné znaky pokusu trestného činu vraždy podľa § 14 ods. 1, § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Tr. zák. (trestná sadzba 20-23 rokov, 4 mesiace, nakoľko u obvineného prevládali poľahčujúce okolnosti). Prokurátor navrhoval v príprave na hlavné pojednávanie uložiť nepodmienečný trest odňatia slobody na dolnej hranici trestnej sadzby, ak sa obvinený prizná, tak za použitia ustanovenia § 39 ods. 4 Tr. zák. Obvinený neurobil žiadne vyhlásenie a súd mu za použitia ustanovenia § 39 ods. 2 písm. a/, ods. 3 písm. c/ Tr. zák. uložil trest odňatia slobody vo výmere 16 rokov so zaradením do ústavu s maximálnym stupňom stráženia a ochranný dohľad 2 roky. Súd rozhodnutie odôvodnil veľmi stručne, že skutok bol v štádiu pokusu a sadzba by tak bola neprimerane prísna. Prokurátor sa vzdal opravného prostriedku, obvinený podal odvolanie, na základe ktorého súd zmenil stupeň stráženia na stredný.

Ustanovenie § 39 Tr. zák. bolo použité aj pri sexuálne motivovaných trestných činoch (znásilnenie podľa § 199 Tr. zák. – 15 vecí, sexuálne násilie podľa § 200 Tr. zák.– 18 vecí, sexuálne zneužívanie podľa § 201 Tr. zák. – 26 vecí).

Ustanovenie § 39 ods.1 Tr. zák. bolo použité napríklad vo veci Kv 45/17/6600 proti trom obvineným pre trestné činy podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. a/, písm. b/ Tr. zák. a § 203 ods.1, ods. 2 Tr. zák. (sadzba 7-12 rokov) a proti jednej obvinenej pre trestný čin podľa § 201 ods. 1 Tr. zák. (sadzba 3-10 rokov). Obvinení vykonávali análny, orálny aj pohlavný styk s maloletými osobami.

U dvoch obvinených súd aj s poukazom na priťažujúce okolnosti uložil tresty 8 rokov a 8 mesiacov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia a 8 rokov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. U tretieho obvineného súd za použitia ustanovenia § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d/ Tr. zák. uložil trest odňatia slobody vo výmere 3 roky so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Svoje rozhodnutie odôvodnil len vetou, že vzhľadom na pomery páchatel'a by bol trest neprimerane prísny. Štvrtej obvinenej za použitia ustanovenia § 39 ods.1, ods. 3 písm. d/ Tr. zák. bol uložený podmienený trest odňatia slobody vo výmere 2 roky, výkon ktorého jej bol odložený na skúšobnú dobu 2 roky. Aj tu súd rozhodnutie odôvodnil len vetou, že vzhľadom na pomery páchatel'ky by bol trest neprimerane prísny. Krajský súd vyhovel odvolaniu prokurátora u tretieho obvineného, kde súd použil ustanovenie § 39 Tr. zák. a uložil mu trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Súd konštatoval, že prvým dvom obžalovaným boli uložené tresty na dolnej hranici upravenej sadzby a preto ani tretiemu nemohol uložiť prísnejší trest. Konštatoval však, že nebol dôvod na zníženie sadzby ani s poukazom na osobou obvineného a už vôbec nie vzhľadom k okolnostiam prípadu. Súd poukázal na vážnu argumentáciu okresného súdu. Odvolania obvinených zamietol. Treba poukázať na to, že napriek vysokej závažnosti prípadu – maloletá mala 10 rokov a zneužívali ju viaceré osoby, aj prokurátor navrhoval zníženie sadzby na 5 rokov v prípade, že ak obvinení na pojednávaní vyhlásia, že sú vinní. Dokonca aj u obvineného, u ktorého prevládali priťažujúce okolnosti. Znížiť sadzbu pri priznaní viny je právo a nie povinnosť súdu. Dovolania obvinených boli odmietnuté.

Podobne bol dokonca len podmienený trest uložený vo veci vedenej pod sp. zn.1Pv 345/19/5506, táto trestná vec je podrobnejšie rozobratá v nasledujúcom bode.

Vo veci vedenej pod sp. zn. 3Pv 541/18/5511 obvinený prepadol na ulici poškodenú, strkal jej prsty do vagíny a nútil ju k orálnemu sexu. Dopustil sa trestného činu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Tr. zák. (trestná sadzba 5-10 rokov). Podľa znaleckého posudku mal obvinený znížené ovládacie schopnosti, predátorskú sexuálnu agresivitu a je závislý na alkohole a marihuane. Prokurátor po vyhlásení obvineného o vine navrhol na hlavnom pojednávaní uložiť mu za použitia ustanovenia § 39 ods. 2 písm. c/ Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 30 mesiacov a ochranné psychiatrické liečenie ústavnou formou (zmenšená príčetnosť). Okresný súd za použitia analógie ustanovenia § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. uložil obvinenému trest odňatia slobody vo výmere 3 roky a 6 mesiacov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia a ochranné sexuologické a protitoxikomanické liečenie ústavnou formou. Rozsudok neobsahuje odôvodnenie, nakoľko sa všetky oprávnené osoby vzdali práva podať odvolanie.

Vyššie uvedené druhy trestných činov tvorili asi 2/3 vecí, kde bolo použité ustanovenie § 39 Tr. zák. Ostatné trestné činy sa vyskytovali vo výrazne nižšom zastúpení.

3/ Právna kvalifikácia trestných činov, kedy prokurátor navrhol použiť ustanovenie § 39 Tr. zák., z toho vecí, kedy tak postupoval v konaní o dohode o vine a treste podľa § 39 ods. 4 Tr. zák.

V prevažnej väčšine preskúmaných vecí prokurátori už v prípravnom konaní v príprave na hlavné pojednávanie navrhovali použiť pri ukladaní trestov ustanovenie § 39 Tr. zák. Prokurátori v mnohých veciach navrhovali analogicky použiť ustanovenie § 39 ods. 4 Tr. zák., a to ako alternatívu návrhu trestu, za situácie, ak obžalovaný urobí na súde vyhlásenie o vine a súd toto vyhlásenie prijme (§ 257 ods. 7 Tr. por.). Tento postup prokurátora vychádzal z praxe súdov, ktoré za situácie, že bolo prijaté vyhlásenie obžalovaného o vine, ukladal viac-menej automaticky tresty, pri určovaní ktorých vychádzal z ustanovenia § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. per analogiam. Súd sa odvolával pri svojom rozhodnutí na stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky číslo 44/2017 (Tpj 55/2016). Konali tak pri všetkých preskúmaných druhoch trestnej činnosti.

Vyskytli sa tiež prípady, keď prokurátor a následne aj súd ustanovenie § 39 ods.1 alebo § 39 ods. 2 písm. a/, písm. b/, písm. c/ alebo písm. e/ Tr. zák. využili pri konaní o dohode o vine a treste a bol uložený trest kratšieho trvania ako dovoľuje ustanovenie § 39 ods. 4 Tr. zák.

Napríklad vo veci 1Kv 4/17/8800 uzavrel obvinený s prokurátorom dohodu o vine a treste. Obvinený bol stíhaný pre trestný čin účastníctva na trestnom čine neodvedenia dane a poistného podľa § 21, § 277 ods. 1, 3 Tr. zák. Prokurátor sa s obvineným dohodol na uznaní viny a uložení trestu za použitia ustanovenia § 39 ods. 1, ods. 2 písm. d/, písm. e/ Tr. zák. na 2 roky odňatia slobody s podmiennečným odkladom jeho výkonu na 4 roky a peňažnom treste vo výške 2.000,- eur a pre prípad jeho zmarenia bol dohodnutý náhradný trest vo výmere 9 mesiacov. Okresný súd Michalovce uzavretú dohodu v zmysle § 331 ods. 1 písm. b/ Tr. por. odmietol, pretože podľa súdu je navrhovaná dohoda o vine a treste zrejme neprimeraná. Súd poukázal na to, že dohodnutý trest bol uložený pod hranicu, ktorú určuje odsek 4 § 39 Tr. zák. Súd uviedol, že pri uzatváraní dohody o vine a treste prokurátor nemôže použiť ustanovenie § 39 ods. 1, ods. 2 písm. e/ Tr. zák. Ak prokurátor takto chcel postupovať, mal podať obžalobu, poukázať na konkrétne skutočnosti odôvodňujúce mimoriadne zníženie trestu a o tomto mal súd vykonať dokazovanie. V prípade dohody o vine a treste môže dohodnutý trest byť uložený len v intenciách odseku 4 § 39 Tr. zák., to znamená, že dolná hranica zákonom stanovenej trestnej sadzby môže byť znížená maximálne o jednu tretinu. Krajský súd v Košiciach rozhodnutie Okresného súdu Michalovce potvrdil a sťažnosti obvineného aj prokurátora zamietol. Prokurátor následne uzavrel s obvineným novú dohodu v intenciách rozhodnutia súdov a s obvineným sa dohodol v zmysle § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. na treste 2 roky a 8 mesiacov, výkon ktorého mu podmiennečne odložil a stanovil probačný dohľad na 4 roky a zároveň mu bolo uložené obmedzenie stretávať sa so spoluobvinenými a peňažný trest vo výške 2.000,- eur a pre prípad jeho zmarenia bol dohodnutý náhradný trest vo výmere 9 mesiacov.

Iný názor mal Okresný súd Martin vo veci vedenej pod sp. zn. 1Pv 345/19/5506. V danom prípade bol obvinený stíhaný pre trestný čin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. v súbehu s trestným činom výroby detskej pornografie podľa § 368 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák. a trestným činom prechovávanlia detskej pornografie podľa § 370 ods. 1 Tr. zák. Podstatou skutku bolo, že obvinený strážil 8 ročnú dcéru svojho zamestnanca, pričom ju vyzliekol, dotýkal sa jej pohlavných orgánov, ukázal jej ako sa ich má dotýkať sama, natáčal si to na mobilný telefón a robil fotografie jej holých intímnych častí tela a následne vytiahol svoj pohlavný úd a trel si ho pred maloletou, pokiaľ nedošlo k ejakulácii. Prokurátor s obvineným uzavrel dohodu o vine a treste, pričom uviedol, že prevládajú poľahčujúce okolnosti, nakoľko sa obvinený priznal a skutok oľutoval. Podľa psychiatrického posudku obvinený trpí poruchou sexuálneho systému – erekcie a z dôvodu starnutia sa averzívna časť sexuálneho systému uvoľnila a zábrany sa znížili. Ovládacie schopnosti boli podstatnou mierou znížené, avšak u obvineného bol zachovaný dostatok zábran na potlačenie agresívnych sexuálnych prejavov. Znalkyňa preto navrhla uloženie ambulantného liečenia. Za použitia ustanovenia § 39 ods. 2 písm. c/, písm. d/ Tr. zák. sa obvinený dohodol s prokurátorom na treste odňatia slobody vo výmere 3 roky, výkon ktorého mu bol podmiennečne odložený s dohľadom probačného úradníka na skúšobnú dobu 5 rokov a bolo mu tiež uložené ochranné sexuologické liečenie ambulantnou formou. Súd dohodu schválil. Pri právnej kvalifikácii podľa § 200 ods. 2 a § 368 ods. 2 Tr. zák. je dolná hranica trestnej sadzby 7 rokov a teda uložený trest je celkom zrejme pod hranicu uvedenú v § 39 ods. 4 Tr. zák. Je treba konštatovať, že obvinený pri skutku nepoužil násillie, ani jeho hrozbu a maloletá skutok brala ako hru. Skutok mal byť teda správne posúdený podľa § 201 ods. 2 Tr. zák., čo však nič nemení na dolnej hranici zákonom stanovenej trestnej sadzby.

Obdobne pod sadzbu uvedenú v § 39 ods. 4 Tr. zák. bol uložený trest vo veci vedenej na Okresnej prokuratúre Martin pod sp. zn. 2Pv 290/19/5506, kde bol obvinený trestne stíhaný pre trestný čin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák., kde je trestná sadzba 4 roky až 10 rokov. Súd schválil uzavretú dohodu o vine a treste a za použitia § 39 ods. 2 písm. c/ Tr. zák. bol obvinenému uložený trest odňatia slobody vo výmere 2 roky so zaradením do výkonu trestu s minimálnym stupňom strázenia a zároveň mu bolo uložené ochranné protialkoholické liečenie ústavnou formou. Trest mu bol teda znížený o jednu polovicu pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby, pričom z odôvodnenia rozsudku nevyplývajú dôvody na použitie ustanovenia § 39 ods. 2 písm. c/ Tr. zák., teda že obvinený skutok spáchal v stave zmenšenej príčetnosti a vzhľadom na jeho zdravotný stav je možné za súčasného uloženia ochranného liečenia dosiahnuť ochranu spoločnosti aj trestom kratšieho trvania.

Vo veci vedenej pod sp. zn. 2Pv 697/17/5506 bol obvinený stíhaný pre 14 skutkov úverových podvodov podľa § 222 ods. 1, ods. 3 písm. c/, ods. 4 Tr. zák. Prokurátor uzatvoril s obvineným dohodu a za použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. sa s obvineným dohodol na treste odňatia slobody 3 roky s probačným dohľadom na 4 roky. Dohoda nebola náležite odôvodnená a preto v rámci spravovacej povinnosti prokurátor Krajskej prokuratúry Žilina nariadil odôvodniť uloženie trestu pod sadzbu uvedenú v § 39 ods. 4 Tr. zák. Prokurátor následne navrhol uložiť alternatívny trest 3,5 roka odňatia slobody so zaradením do väznice

s minimálnym stupňom stráženia za použitia § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. alebo, ak sa nadriadený prokurátor stotožní aj s použitím § 39 ods. 1 Tr. zák., prokurátor navrhoval uložiť obvinenému trest 3 roky odňatia slobody s probačným dohľadom na 4 roky. Vec bola spravovaná aj generálnej prokuratúre, ktorá sa s uložením podmieneného trestu a použitím ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. stotožnila, avšak nariadila uložiť dlhší probačný dohľad na 5 rokov. Okresný súd potom dohodu s trestom 3 roky odňatia slobody s probačným dohľadom na 5 rokov schválil.

Taktiež vo veci vedenej pod sp. zn. Kv 50/18/5500 pre trestný čin lúpeže spolupáchateľstvom podľa § 20, § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Tr. zák. bola s troma obvinenými uzatvorená dohoda o vine a treste, pričom jednému z obvinených bol uložený za použitia § 39 ods. 1 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 3 roky s probačným dohľadom 5 rokov. Dolná hranica zákonom stanovenej trestnej sadzby je pritom 7 rokov. Ani z uzatvorenej dohody, ani z rozsudku súdu nie je zrejmé, aké okolnosti prípadu alebo pomery páchatel'a mali vplyv na to, že použitie trestnej sadzby ustanovenej trestným zákonom by bolo pre páchatel'a neprimerane prísne.

Rovnako tomu bolo vo veci vedenej pod sp. zn. Kv 40/19/5500 pre trestný čin vydieračského únosu spolupáchateľstvom podľa § 20, § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b/, písm. c/ Tr. zák., kde bola s piatimi obvinenými uzatvorená dohoda o vine a treste, pričom všetkým bol uložený za použitia § 39 ods. 1 a § 39 ods. 3 písm. c/ Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov so zaradením do väznice s minimálnym stupňom stráženia a ochranný dohľad 1 rok. Dolná hranica zákonom stanovenej trestnej sadzby je pritom 10 rokov. Ani z uzatvorenej dohody, ani z rozsudku súdu nie je zrejmé, aké okolnosti prípadu, alebo pomery páchatel'ov mali vplyv na to, že použitie trestnej sadzby ustanovenej trestným zákonom by bolo pre páchatel'ov neprimerane prísne.

4/ Dôvody, ktoré súd pokladal za významné vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a, kedy by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania.

Súdy často pri využívaní § 39 ods. 1 Tr. zák. len všeobecne uvádzali, že vzhľadom k osobe páchatel'a alebo okolnostiam prípadu je použitie zákonom stanovenej trestnej sadzby neprimerane prísne. Konkrétnymi skutočnosťami, týkajúcimi sa osoby páchatel'a alebo okolnosťami prípadu sa však nezaoberali. Často sa jednalo o osoby viackrát súdne trestané, dokonca sa vyskytli prípady, že sa trestného činu dopustili osoby, ktoré boli v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia. Ani to súdom nebránilo použiť ustanovenie § 39 Tr. zák. Veľká časť rozhodnutí neobsahovala odôvodnenie, nakoľko sa všetky oprávnené osoby vzdali práva použiť opravný prostriedok. Stalo sa dokonca, že ustanovenie § 39 Tr. zák. bolo použité aj pri vydaní trestného rozkazu, keď súd dokazovanie nevykonával vôbec a trestný rozkaz samozrejme neobsahuje odôvodnenie. Nie je potom možné vyhodnotiť dôvody, ktoré súd pokladal za významné pre takýto postup.

V mnohých prípadoch však súdy podrobne vyhodnotili využitie ustanovenia § 39 Tr. zák. Napríklad vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Pv 281/18/8802 boli obvinené narodené v roku 1982 a 1983 stíhané pre trestný čin lúpeže spolupáchateľstvom

podľa § 20, 188 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Tr. zák., nakoľko nastriekali poškodenému do očí slzný plyn a odcudzili mu mobilný telefón a notebook. Na hlavnom pojednávaní obvinené urobili vyhlásenie o vine. Súd ich uznal za vinné v zmysle obžaloby. Pri ukladaní trestov použil ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. a obom obvineným uložil tresty odňatia slobody vo výmere 3 roky s probačným dohľadom na 5 rokov (trestná sadzba tohto trestného činu je 7-12 rokov). Súd dostatočne odôvodnil použitie § 39 ods. 1 Tr. zák. okolnosťami prípadu a pomermi obvinených, ktoré sa samé starajú jedna o 4 a jedna o 2 deti. Zároveň súd poukázal na to, že ich motív nebol ísť odcudzit' veci, ale zistiť, či ich poškodený nenatáčať pri lesbickom akte. Následne došlo k hádke medzi obvinenými a poškodeným, ktoré mu nastriekali slzný plyn do očí a potom odcudzili mobil a notebook, nakoľko sa chceli pozrieť, či tam nie sú nahraté. Obvinené sa vzdali opravného prostriedku a prokurátor podal odvolanie. Po doručení odôvodneného rozsudku ho vzal späť. Postup prokurátora bol zákonný a dôvodný.

Druhou veľmi často sa opakujúcou skutočnosťou bolo to, že v prípade priznania viny súdy takmer vždy použili analogicky ustanovenie § 39 ods. 4 Tr. zák. a znížili dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby, v mnohých prípadoch až o 1/3. Stávalo sa tak aj u obvinených, ktorí boli niekoľkokrát súdne trestaní.

Ustanovenie § 39 ods. 3 Tr. zák. súdy často používajú z dôvodu, že dolné hranice zákonom stanovenej trestnej sadzby sa im zdajú neprimerane prísne a preto ukládanie trestov obchádzajú práve použitím § 39 ods. 3 alebo ods. 4 Tr. zák. Stáva sa to často pri trestných činoch podľa § 172 ods. 2, § 172 ods. 3 alebo ods. 4 Tr. zák. Je na zváženie, či by nebolo vhodné znížiť niektoré neprimerane vysoké spodné hranice trestných sadzieb pri niektorých trestných činoch.

Ustanovenie § 39 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Tr. zák. sa často používa tendenčne len preto, aby súdy nemuseli ukladať tak prísne tresty. Napríklad vo veci Kv 74/18/6600 boli dvaja z obvinených odsúdení pre trestný čin podľa § 172 ods.1 písm. písm. c/, písm. d/, ods. 3 písm. c/ Tr. zák. a tretí z obvinených len pre trestný čin podľa § 172 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Tr. zák. U oboch obvinených, u ktorých sa trest ukladal podľa odseku 3, bolo použité ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák., hoci sa dopustili troch skutkov a mali horšiu trestnú minulosť, ako tretí obvinený, ktorému sa však ukladal trest podľa odseku 1 a teda súd nepotreboval znížiť neprimerane vysokú spodnú hranicu trestnej sadzby použitím ustanovenia § 39 Tr. zák. Z tohto príkladu je jednoznačne zrejmé, že nie osoba obvineného, okolnosti prípadu alebo miera zavinenia sú tie okolnosti, ktoré súd berie do úvahy pri použití § 39 Tr. zák. ale naopak, je to trestná sadzba, ktorá sa súdu zdá neprimerane vysoká.

Podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. ak vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a má súd za to, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania, môže páchatel'ovi uložiť trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom. Podľa zákona sú dôležité v prvom rade okolnosti prípadu a pomery páchatel'a a len v prípade, že tu táto existencia je, môže súd zvažovať použitie nižšej trestnej sadzby. U našich súdov je to často naopak. Súdu sa zdá neprimerane vysoká sadzba a potom hľadá okolnosti prípadu a dôvody v osobe páchatel'a, aby túto sadzbu mohol znížiť. Potom prichádza k situácii, aká je opísaná vyššie, že u porovnateľných osôb a pri tom istom trestnom

čine, avšak kvalifikovanom nižším odsekom, súd v jednom prípade ustanovenie § 39 Tr. zák. použije a v inom nie. Tretí páchatel', ktorému bol uložený trest podľa odseku 1, bol odsúdený na 4 roky odňatia slobody, zatiaľ čo zvyšní dvaja v sadzbe uvedenej v odseku 3 (15 rokov dolná hranica), boli odsúdení na 8,5 a 9,5 roka.

Aj vo veci vedenej pod sp. zn. Kv 28/16/2200 proti skupine 6 obvinených pre trestný čin podľa § 20, § 172 ods. 1 písm. b/, písm. c/, písm. d/, ods. 2 písm. c/ Tr. zák. bolo u dvoch obvinených použité ustanovenie § 39 ods. 1, ods. 3 písm. c/ Tr. zák., pričom súd poukázal na poľahčujúce okolnosti, kladné hodnotenia obvinených a bezúhonnosť. U dvoch obvinených bolo analogicky použité ustanovenie § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. a u dvoch obvinených, ktorých skutky boli kvalifikované len podľa § 172 ods.1 písm. c/, písm. d/ Tr. zák., kde je trestná sadzba 3 - 10 rokov, súd ustanovenie § 39 Tr. zák. nepoužil vôbec. V predmetnej veci podali odvolanie obžalovaní aj prokurátor, pričom u jedného z obžalovaných súd zmenil dôvody mimoriadneho zníženia trestu. Pôvodne mu bol trest znížený s poukazom na ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. a krajský súd použil ustanovenie § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák., hoci obvinený nevyhlásil vinu, ale skutok bol na hlavnom pojednávaní upravený a k tomu sa následne priznal. Z tohto príkladu je jednoznačne zrejmé, že ustanovenie § 39 Tr. zák. sa využíva takmer výlučne pri vysokých trestných sadzbách.

Vo veciach Kv 29/19/6600 a Kv 3/19/6600 boli páchatelom pre trestné činy kvalifikované podľa § 222 ods. 2, ods. 3 písm. c/, ods. 5 Tr. zák., kde je trestná sadzba 10 až 15 rokov, páchatelom uložené mierne podmienené tresty. Súd použil ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. s odkazom na článok 6 Dohovoru s odôvodnením, že konanie trvalo cca 14 rokov. Aj keď je použitie Dohovoru pri § 39 Tr. zák. možné, je tu rozhodnutie najvyššieho súdu, že sadzby uvedené v odseku 3 tohto ustanovenia platia aj v tomto prípade. Súd svoj rozsudok oprel aj o názor krajského súdu v jeho zrušujúcom uznesení sp. zn. 3To/48/2017 s tým, že korešponduje aj s ustálenou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a jej zodpovedajúcou rozhodovacou praxou Ústavného súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, keď vzhľadom na dĺžku konania (viac ako 13 rokov) a značný časový odstup od spáchania skutkov (obdobie rokov 2004-2006) s prihliadnutím na zložitost' veci (pôvodne 15 obžalovaných, 94 skutkov, cca 17.000 strán trestného spisu), postoj obžalovaných k trestnému stíhaniu, keď nespôsobovali prietahy v konaní, ale aj procesný postup súdu, keď došlo dvakrát k zmene senátu a hlavné pojednávanie muselo byť vykonané odznova, je takou okolnosťou prípadu, ktorá odôvodnila pri ukladaní trestov použiť mimoriadne zmierňovacie ustanovenia Trestného zákona, pri rešpektovaní aj článku 6 ods. 1 Dohovoru.

Vo veci vedenej pod sp. zn. 1 Pv 202/17/3309 bol obvinený, narodený v roku 1979, stíhaný za prečin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. d/ Tr. zák. a zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c/ s poukazom na § 138 písm. a/ Tr. zák. Obvinený bol 11 krát súdne trestaný a 4 krát prejednaný pre priestupok. Okresný súd uznal vinu v zmysle obžaloby a za použitia ustanovenia § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d/ Tr. zák. mu uložil úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 5 rokov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že sa obvinený priznal, nahradil škodu, svoje konanie oľutoval, napomáhal pri objasňovaní jeho trestnej činnosti a preto postačí trest kratšieho trvania. Proti rozsudku podal prokurátor odvolanie s poukazom, že neboli splnené

podmienky na použitie ustanovenia § 39 Tr. zák. Odvolanie prokurátora krajský súd zamietol, pričom uviedol, že trest je primeraný a spravodlivý.

Následne pod sp. zn. 1Pv 149/18/3309 bol ten istý obvinený stíhaný spolu s ďalšími tromi osobami pre obzvlášť závažný zločin nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c/, písm. d/, ods. 2 písm. a/, písm. c/ Tr. zák. (trestná sadzba 10 až 15 rokov). Obvinený bol v čase podania obžaloby už 13 krát súdne trestaný. Okresný súd Trenčín rozsudkom sp. zn. 8T/47/2019 zo dňa 11.10. 2019 ho uznal za vinného zo žalovaného trestného činu a za použitia analógie ustanovenia § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. mu uložil trest odňatia slobody v trvaní 7 rokov, so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia. Uložil mu tiež ochranné protitoxikomanické liečenie ambulantnou formou a ochranný dohľad na 2 roky. U ďalších troch obvinených súd tiež použil ustanovenie § 39 Tr. zák. – u dvoch ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. a u jedného analógiu k ustanoveniu § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. Dvomi obvineným, u ktorých použil ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák., uložil tresty odňatia slobody vo výmere 5 a 6 rokov a tretiemu obvinenému vo výmere 7 rokov. Všetkých obvinených zaradil do ústavu so stredným stupňom stráženia a uložil im tiež ďalšie tresty a ochranné opatrenia. Súd rozhodnutie odôvodnil tým, že uvedené tresty postačujú na nápravu obvinených. Krajský súd v Trenčíne odvolania prokurátora týkajúce sa nízkych trestov a použitia § 39 Tr. zák. zamietol.

Vo veci 4Pv 111/19/1103 bol obvinený trestne stíhaný pre 4 skutky trestných činov podľa § 212 ods. 1 písm. a/, § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a/, § 245 ods. 1 Tr. zák. Súd pri ukladaní trestu po vyhlásení obvineného o vine analogicky využil ustanovenie § 39 ods. 4 Tr. zák., hoci bol obvinený 24 krát súdne trestaný prevažne pre majetkovú trestnú činnosť a uložil mu trest odňatia slobody vo výmere 22 mesiacov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia. Rozsudok neobsahuje odôvodnenie, nakoľko sa oprávnené osoby vzdali práva podať odvolanie.

Obdobne bolo postupované vo veci 1Pv 326/14/1103, kde bol obvinený stíhaný pre 15 útokov trestného činu podľa § 212 ods. 1, ods. 3, ods. 4 písm. b/ Tr. zák., kde je dolná hranica trestnej sadzby 3 roky. Obvinený na hlavnom pojednávaní vyhlásil vinu a súd v časti skutkov upustil od uloženia súhrnného trestu a v časti mu uložil za použitia ustanovenia § 39 ods. 4 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 2 roky. Rozsudok neobsahuje odôvodnenie, nakoľko sa oprávnené osoby vzdali práva podať opravný prostriedok. Obžalovaný bol 10 krát súdne trestaný. Zníženie trestnej sadzby pod dolnú hranicu, je len možnosť, nie povinnosť pre súdy takto postupovať. Zároveň je zrejmé, že uložené tresty neplnia svoj účel.

Vo veci 3Pv 51/19/1103 bol obvinený stíhaný pre trestný čin podľa § 212 ods. 2 písm. c/, ods. 3 písm. b/, ods. 4 písm. f/ Tr. zák., kde je trestná sadzba 3 - 10 rokov. Obvinený vyhlásil vinu a súd mu uložil trest odňatia slobody vo výmere 2 roky a 6 mesiacov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia. Súd pri rozhodovaní použil ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák., hoci obvinený má 8 záznamov v registri trestov, prevažne pre majetkovú trestnú činnosť. Súd mohol maximálne použiť ustanovenie § 39 ods. 4 Tr. zák. Ani na tento postup však by nemal byť dôvod, nakoľko skutok spáchal 20 dní potom, čo bol prepustený z výkonu trestu za trestný čin krádeže. Okrem vyhlásenia viny nebol žiadny dôvod na mimoriadne

zníženie trestu. Rozsudok však neobsahuje odôvodnenie, nakoľko sa všetky oprávnené osoby vzdali odvolania.

Aj z týchto príkladov je jednoznačne zrejmé, že ani bohatá trestná minulosť obvinených, prípadne spáchanie skutku v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia nebráni súdu využívať ustanovenie § 39 Tr. zák. Súdy pritom len všeobecne odôvodnia použitie tohto ustanovenia tým, že trest v rámci zákonom stanovenej trestnej sadzby by bol pre páchatel'a neprimerane prísny.

Vo veci 4Pv 712/16/1103 bol obvinený stíhaný pre trestný čin podľa § 277a ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. (sadzba 4-10 rokov). Obvinený aj počas hlavného pojednávania popieral spáchanie skutku. Okresný súd mu uložil trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Na základe odvolania obžalovaného Krajský súd v Bratislave za použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. uložil obžalovanému trest odňatia slobody vo výmere 3 roky s probačným dohľadom na 5 rokov. Súd poukázal na bezúhonnosť obvineného a skutočnosť, že nebola spôsobená škoda vyplatením nadmerného odpočtu DPH.

Vo veci Pv 10/19/2205 boli obvinení trestne stíhaní pre trestný čin krádeže spolupáchateľstvom podľa § 20, § 212 ods. 1, ods. 3 písm. a/, ods. 4 písm. b/ Tr. zák. Jeden z obvinených bol 10x súdne trestaný, najmä pre majetkovú trestnú činnosť. V 3 prípadoch mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody a v jednom prípade mu bol nariadený výkon trestu. Aktuálny skutok spáchal v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia. Napriek tomu bolo u obvineného použité ustanovenie § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. a bol mu uložený trest odňatia slobody 4 roky a 6 mesiacov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia. Súd konštatoval, že obžalovaný je osoba so sklonsmi dopúšťať sa trestných činov majetkovej povahy. Je nezamestnaný a hoci bol viackrát vo výkone trestu, bolo na neho bezúspešne pôsobené, čo sa týka dosiahnutia účelu tohto trestu. Napriek tomu súd využil analógiu v zákone a uložil mu trest nižšieho trvania, nakoľko obvinený vyhlásil vinu. Na základe odvolania obžalovaného krajský súd zrušil napadnutý rozsudok a uložil mu trest odňatia slobody vo výmere 30 mesiacov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia. Krajský súd poukázal na zmenu zákona, ktorá nastala 01.08.2019 (krajský súd rozhodoval 10.10.2019), kedy bolo potrebné skutok prekvalifikovať podľa § 212 ods. 2 Tr. zák. Krajský súd už nepoužil ustanovenie § 39 Tr. zák.

Vo veci 1 Kv 34/19/3300 bola obvinená, narodená v roku 1994 trestne stíhaná pre trestný čin podľa § 172 ods. 1 písm. c/, písm. d/, ods. 2 písm. c/ Tr. zák., nakoľko od septembra roku 2018 do 3.4.2019 najmenej 8 osobám predávala omamné a psychotropné látky. Obvinená urobila vyhlásenie o vine. Súd za použitia ustanovenia § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. jej uložil trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov 8 mesiacov. Pre výkon trestu ju zaradil do väznice s minimálnym stupňom stráženia a zároveň jej uložil ochranný dohľad vo výmere 18 mesiacov a ochranné protitoxikomanické liečenie ústavnou formou. Súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že omamné látky predávala nie za účelom svojho obohatenia, nakoľko z fotografií z domovej prehliadky vyplýva, že žila na nízkej životnej úrovni. Omamné látky predávala presne takým užívateľom, ako bola ona sama a z tohto predaja

financovala len živenie svojej závislosti. Obvinená má maloleté dieťa narodené v roku 2013. Súd preto nepoužil ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák., pretože obvinená ignorovala riziko, že môže byť odlúčená od svojho dieťaťa. O kvalite starostlivosti o dieťa osobou závislou na omamných látkach ani nehovoriac. Ukladanie trestu na dolnej hranici trestnej sadzby by však neprimerane postihovalo rodinu obžalovanej, pričom pre ochranu spoločnosti už nemá ďalšie pozbavenie osobnej slobody obžalovanej primeraný význam. Súd tiež poukázal na to, že aj otec maloletého je vo výkon trestu. Obvinená podala voči rozsudku odvolanie, ktoré Krajský súd zamietol.

Vo veci 1 Kv 54/19/3300 bol obvinený, narodený v roku 1986 trestne stíhaný pre trestný čin podľa § 172 ods. 1 písm. c/, písm. d/, ods. 2 písm. c/, písm. e/ Tr. zák. Trestná sadzba pre tento trestný čin je 10 až 15 rokov. Obvinený si od roku 2013 zadovážoval pervitín, ktorý jednak užíval a jednak predával alebo za protislužbu poskytoval najmenej dvom osobám. Obvinený bol 6 krát súdne trestaný, raz v roku 2013 pre trestný čin podľa § 171 ods. 2 Tr. zák., kde mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 18 mesiacov, ktorý mu bol podmiennečne odložený na skúšobnú dobu 3 roky. Hoci sa obvinený osvedčil, je zrejme že skutku sa dopúšťal v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia pre trestný čin rovnakej povahy. Okresný súd mu pre tento trestný čin za použitia § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. uložil trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov so zaradením do ústavu so stredným stupňom strázenia, ochranný dohľad na 1 rok a ambulantné protitoxikomanické liečenie. Súd svoje rozhodnutie odôvodnil len s poukazom na stanovisko Najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 55/2016, že sa obvinený priznal. Proti rozhodnutiu podal odvolanie prokurátor. Poukázal okrem iného na skutočnosť, že obvinený bol v minulosti stíhaný za drogovú trestnú činnosť a skutok spáchal v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia. Poukázal tiež na osobu obvineného, ktorý sa s poukazom na svoj pomerne mladý vek dlhodobo dopúšťa drogovej trestnej činnosti. Krajský súd čiastočne vyhovel odvolaniu prokurátora a za použitia § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. mu uložil trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov. Krajský súd v písomných dôvodoch taktiež poukázal na stanovisko Tpj 55/16. Súd prisvedčil prokurátorovi, že neboli splnené podmienky na zníženie trestu podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. Poukázal však na to, že u obžalovaného boli splnené podmienky na analogický postup podľa § 39 ods. 4 Tr. zák. Súd uviedol, že v prípade vyhlásenia viny, je možné a potrebné použiť analógiu.

Je potrebné uviesť, že § 39 ods. 1 a ods. 2 Tr. zák. sú dve samostatné ustanovenia, kedy v odseku 1 sa zohľadňuje osoba páchatel'a a okolnosti prípadu a v odseku 2 iné okolnosti, ktoré umožňujú znížiť trestnú sadzbu pod dolnú hranicu. Okresný súd použil len ustanovenie odseku 2 písm. d/, odseku 4 Tr. zák. a teda analogicky znížil dolnú hranicu trestnej sadzby, v tomto konkrétnom prípade menej ako jednu tretinu. Nie je preto možné namietat' nezákonnosť takéhoto postupu. Na druhej strane je potrebné poukázať práve na osobu obvineného, ktorá bola v minulosti viackrát súdne trestaná, dopustila sa aj tzv. drogového trestného činu a hoci na zahľadené odsúdenie nie je možné prihliadať pri ukladaní trestu, je možné na to prihliadať pri vyhodnocovaní osoby obvineného. Ustanovenie § 39 ods. 4 Tr. zák. dáva súdu len možnosť a nie povinnosť znížiť dolnú hranicu trestnej sadzby. Pri ukladaní trestu je vždy potrebné vyhodnocovať aj osobu obvineného a individuálnu a generálnu prevenciu. Javí sa absolútne nevhodné, aby dobrodenie zákona pri znížení dolnej hranice sadzby bolo využívané pri drogových díleroch, ktorí sa tejto trestnej činnosti dopúšťajú dlhú dobu. Je tiež potrebné poukázať na to, že pri

vyhlásení o vine súdy takmer bezvýhradne pristupujú k uplatneniu ustanovenia § 39 ods. 4 Tr. zák. Navyše je potrebné poznamenať, že obvinený odmietal počas prípravného konania vypovedať a vyhlásenie o vine urobil až v konaní pred súdom. Napriek tomu súd v jeho konaní videl výrazné príspevie k urýchleniu konania.

Vo veci 1 Kv 37/19/3300 obvinení narodení v rokoch 1983 a 1982 boli trestne stíhaní pre trestný čin § 172 ods. 1 písm. c/, písm. d/, ods. 2 písm. c/ Tr. zák. Jeden z obvinených si najmenej od mája 2018 zadovažoval pervitín, fentanyl a marihuanu, ktoré jednak užíval a jednak predával najmenej 7 osobám a druhý z obvinených si najmenej od mája 2018 zadovažoval náplaste obsahujúce fentanyl, ktoré jednak užíval a jednak predával najmenej 2 osobám. Tento druhý obvinený bol raz súdne trestaný a skutok spáchal v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia. Trestná sadzba pri tomto trestnom čine je 10 - 15 rokov. Okresný súd uznal oboch obžalovaných za vinných a za použitia § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. im uložil zhodné tresty 7 rokov odňatia slobody so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia a ochranný dohľad na 1 rok. Súd svoje rozhodnutie odôvodnil len s poukazom na stanovisko Najvyššieho súdu SR sp. zn. Tpj 55/2016, že sa obvinení priznali. Aj v tejto veci podal prokurátor odvolanie a poukázal na osoby obvinených, ktorí sú drogovými dílermi. U druhého obvineného poukázal aj na skutočnosť, že obvinený bol v minulosti trestne stíhaný a skutok spáchal v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia. Krajský súd zamietol odvolania prokurátora aj obvinených. Súd v písomných dôvodoch taktiež poukázal na stanovisko Tpj 55/16. Uviedol, že u obžalovaných boli splnené podmienky na analogický postup podľa § 39 ods. 4 Tr. zák. Vyslovil názor, že v prípade vyhlásenia viny je možné a potrebné použiť analogiu. Súd uviedol, že ak orgány činné v trestnom konaní a súd chcú, aby páchatelia pomáhali aktívne odkrývať trestnú činnosť, je logické, že súd sa túto spoluprácu snaží zohľadniť ukladaním trestu pod dolnú hranicu trestnej sadzby. Podľa súdu je nespochybniteľným faktom, že vyhlásením o vine uľahčili obaja obvinení súdu postup, pretože nebolo potrebné vykonať dokazovanie v plnom rozsahu, čím sa skrátila doba konania na súde. Poukázal tiež nato, že nie je potrebné skúmať dôvody uvedené v § 39 ods. 1 Tr. zák., lebo týmito sa súd neriadil. Aj tu treba poukázať na to, že ustanovenie § 39 ods. 4 Tr. zák. dáva súdu len možnosť a nie povinnosť znížiť dolnú hranicu trestnej sadzby. Pri ukladaní trestu je vždy potrebné vyhodnocovať aj osobu obvineného, individuálnu a generálnu prevenciu. Javí sa absolútne nevhodné, aby dobrodenie zákona pri znížení dolnej hranice sadzby bolo využívané pri drogových díleroch, ktorí sa tejto trestnej činnosti dopúšťajú dlhú dobu. Je tiež potrebné poukázať na to, že pri vyhlásení o vine súdy takmer bezvýhradne pristupujú k uplatneniu ustanovenia § 39 ods. 4 Tr. zák.

Aj vo veciach Pv491/18/2206, Pv 94/19/2206, Pv 16/18/2206, Pv94/19/2205, Pv10/19/2205, Pv681/18/2205, 2Pv241/18/6613, 1Pv674/16/3309, 1Pv 147/19/3309 a iné súd ukladal tresty znížené o tretinu pod dolnú hranicu trestnej sadzby, pretože obvinení vyhlásili vinu. Viaceré rozsudky neobsahujú odôvodnenie, lebo sa všetky oprávnené osoby vzdali opravných prostriedkov.

V prípade, že obvinený spáchal skutok v stave zmenšenej pričetnosti, súdy využívali ustanovenie § 39 ods. 2 písm. c/ Tr. zák. a ukladali tresty dokonca výrazne pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby. Pri využití tohto ustanovenia však súdy nie sú viazané minimálnou výškou sadzby uvedenou v odseku 3. Takýto postup bol využitý napríklad vo veci Pv 530/17/1107. Súdy tak postupovali aj pri

obzvlášť závažných zločinoch, pričom uložené tresty sa javia nízke. Napríklad vo veci vedenej pod sp. zn. Kv 44/18/5500 pre trestný čin vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c/ a iné Tr. zák. obvinený pod vplyvom drog a alkoholu vošiel do domu neznámych ľudí, sekerou zabil ženu narodenú v r. 1948 a zaútočil aj na jej manžela. Pred týmto útokom útočil aj v inom dome, odkiaľ utiekol. Trestná sadzba tohto trestného činu je 20-25 rokov. Súd obvinenému za použitia ustanovenia § 39 ods. 2 písm. c/ Tr. zák. uložil trest odňatia slobody vo výmere 14 rokov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia, ochranný dohľad 1 rok a ústavné protitoxikomanické liečenie. Odvolanie obvineného krajský súd zamietol.

Vo veci sp. zn. 1Pv 373/17/6611 pre pokus trestného činu podľa § 14 ods. 1, § 155 ods. 1 Tr. zák. (trestná sadzba 4-10 rokov) obvinený porezal poškodeného v oblasti krku rozbitou fľašou. Bol 3 krát súdne trestaný. Za použitia ustanovenia § 39 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. (postoj obvineného, objasnenie okolností, trestný čin v štádiu pokusu) súd uložil obvinenému trest odňatia slobody vo výmere 30 mesiacov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia a ochranné protialkoholické liečenie ambulantnou formou. Odvolania obvineného aj prokurátora boli zamietnuté.

Súdy pristupujú k použitiu ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. aj vo veciach domáceho násillia, resp. násillia medzi rodinnými príslušníkmi. Najčastejšie sa tak stáva v banskobystričkom kraji. Z celkového počtu 59 vecí, kde pri trestnom čine týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Tr. zák. bolo použité ustanovenie § 39 Tr. zák., až v 23 veciach sa tak stalo v banskobystričkom kraji a v 11 veciach v nitrianskom kraji. Tresty pri trestnom stíhaní páchatel'ov pre trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Tr. zák. sú často znížené na polovicu dolnej hranice zákonom stanovenej trestnej sadzby. To platí aj pri iných násilných trestných činoch v rodinnom prostredí. Napriek tomu, že prokurátori podávali proti takýmto rozsudkom odvolanie, nebolo im vyhovené. Veľká časť vecí bola v okrese Zvolen.

Ako príklady možno uviesť veci vedené pod sp. zn. 2Pv 315/19/6611 pre trestný čin podľa § 208 ods. 1 písm. a/ , písm. b/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák. (sadzba 7-15 rokov), kde obvinený 5 rokov týral manželku. Za použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. súd uložil obvinenému trest odňatia slobody vo výmere 3 roky so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia a ochranné protialkoholické liečenie ústavnou formou. Svoje rozhodnutie zdôvodnil tým, že nešlo o závažné poranenia poškodenej a skutky páchal výlučne pod vplyvom alkoholu. Proti rozhodnutiu podal odvolanie prokurátor. Odvolanie krajský súd zamietol.

Vo veci 1Pv 6/20/6611 pre trestný čin podľa § 208 ods. 1 písm. a/, písm. e/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák. (trestná sadzba 7-15 rokov) obvinený ponižoval manželku pred deťmi, bil ju, nedovolil jej stýkať sa s inými osobami, upieral jej užívanie majetku. Za použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. súd uložil obvinenému trest odňatia slobody vo výmere 3 roky s probačným dohľadom na 4 roky. Súd svoje rozhodnutie zdôvodnil tým, že manželstvo bolo rozvedené v roku 2015, obvinený sa odsťahoval a poškodená je pokojnejšia a má nový vzťah. Proti rozhodnutiu podal odvolanie prokurátor. Odvolanie krajský súd zamietol.

Vo veci 3 Pv 283/18/6611 obvinená týrala matku - § 208 ods. 1 písm. a/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák. a tiež sa dopustila trestného činu zanedbania povinnej výživy § 207 ods. 1. Tr. zák. (upravená trestná sadzba je 7-20 rokov). Za použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. súd uložil obvinenej trest odňatia slobody vo výmere 3 roky s probačným dohľadom na 4 roky. Svoje rozhodnutie súd odôvodnil tým, že jej nespôsobila zranenie. V minulosti nebola súdne trestaná a z dôvodu izolácie od obvinenej sa zlepšil psychický stav poškodenej. Odvolanie prokurátora krajský súd zamietol.

Vo veci 3 Pv 211/18/6611 obvinený týral družku (§ 208 ods. 1 písm. a/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák.), za čo mu súd za použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. uložil trest odňatia slobody vo výmere 4 roky so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia a vo veci 3 Pv 58/18/6611 obvinený týral manželku a deti (§ 208 ods. 1 písm. a/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák.), za čo mu súd za použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. uložil trest odňatia slobody vo výmere 3 roky so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. V oboch prípadoch krajský súd odvolanie prokurátora zamietol.

Rovnako bolo zamietnuté odvolanie vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Pv 442/16/6611 pre trestný čin § 208 ods. 1, ods. 2 písm. d/ (trestná sadzba 7-15 rokov). V predmetnej veci sa obvinený vyhrážal manželke a bil ju. Za tento skutok mu prokurátor v príprave na hlavné pojednávanie navrhol uložiť trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia a ochranné protitoxikomanické liečenie ústavnou formou. Súd mu uložil trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov. Na základe odvolania obžalovaného krajský súd zmenil dĺžku trestu odňatia slobody na 7 rokov. Uviedol však, že dôvody na postup podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. nie sú naplnené. Najvyšší súd SR vyhovel dovolaniu obvineného a vrátil vec krajskému súdu z dôvodu, že u obvineného bolo porušené právo na obhajobu. Vec bola vrátená na konanie okresnému súdu, ktorý prijal vyhlásenie obvineného o vine a za použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. mu uložil trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia. Súd skonštatoval, že obvinený bol vo výkone trestu už 3 roky, priznal sa a poškodená s deťmi ho navštevovala často vo výkone trestu. Odvolanie obvineného aj prokurátora krajský súd zamietol.

Sestru a matku vydieral obvinený vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Pv 76/19/6611 (§ 189 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. – sadzba 4-10 rokov). I tu súd za použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. uložil obvinenému trest odňatia slobody vo výmere 3 roky s probačným dohľadom na 4 roky. Svoje rozhodnutie súd odôvodnil tým, že obvinený sa priznal, je súdne trestaný prvý krát a konanie bolo ukončené bez akejkoľvek ujmy na zdraví a majetku. V súčasnosti žije s matkou a sestrou. Proti rozsudku podali odvolanie prokurátor aj obžalovaný. Krajský súd obžalovanému uložil nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 1 rok. Pre výkon trestu ho zaradil do ústavu s minimálnym stupňom stráženia.

Bývalú družku napadol obvinený vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Pv 66/19/6611. Jeho konanie bolo kvalifikované podľa § 155 ods. 1, ods. 2 písm. b/, § 364 ods. 1 písm. a/ a § 360 ods. 1 Tr. zák. (upravená trestná sadzba 7 rokov a 4 mesiace až 12 rokov). Prokurátor v príprave na hlavné pojednávanie navrhol použiť ustanovenie

§ 39 ods. 2 písm. a/, písm. c/ Tr. zák. a uložiť mu trest vo výmere 3 roky so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia a ochranné protialkoholické liečenie ústavnou formou. Súd mu uložil trest odňatia slobody vo výmere 2,5 roka. S ostatnými návrhmi prokurátora sa stotožnil. Všetky oprávnené osoby sa vzdali práva na odvolanie.

Pre trestné činy podľa § 183 ods. 1, ods. 2 písm. a/, § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b/, § 194 ods. 1, § 156 ods. 1 Tr. zák. bol obvinený trestne stíhaný vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Pv 558/17/6611, pretože napadol bývalú partnerku v jej dome pred ich maloletou dcérou a vyhrážal sa jej smrťou, pričom mal v ruke nôž. Obžalovaný bol v minulosti odsúdený za trestný čin podľa § 172 ods. 1 Tr. zák. Za použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. mu súd uložil trest odňatia slobody vo výmere 18 mesiacov a pre výkon trestu ho zaradil do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Postupoval takto napriek tomu, že obvinený bol v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia a jeho dcére, pred ktorou sa skutku dopustil, bol diagnostikovaný autizmus. Odvolania obžalovaného aj prokurátora boli zamietnuté.

5/ Výška dolnej hranice zákonom ustanovenej trestnej sadzby a výška skutočne uloženého trestu za použitia ustanovenia § 39 ods. 3 Tr. zák.

Súdy spravidla ukladajú tresty pri dolnej hranici alebo v dolnej polovici sadzby upravenej ustanovením § 39 ods. 3 Tr. zák. Uloženie nižších trestov než dovoľuje ustanovenie § 39 ods.3 Tr. zák. bolo zistené len vo veciach Kv 29/19/6600 a Kv 3/19/6600, ktoré sú rozobraté v časti 4 strana 11. Pri analogickom použití ustanovenia § 39 ods. 2 písm. d/ , ods. 4 Tr. zák. sú tresty spravidla tiež ukladané pri dolnej hranici trestnej sadzby zníženej o jednu tretinu.

6/ Odvolania prokurátora a právna kvalifikácia skutkov, ak súd postupoval pri ukladaní trestu podľa ustanovenia § 39 Tr. zák. a ich úspešnosť a veci, kde súd postupoval pri ukladaní trestu podľa ustanovenia § 39 Tr. zák. v rozpore s návrhom prokurátora a prokurátor nepodal odvolanie.

Odvolania prokurátorov, ktoré podávajú vo veciach, kde bolo použité ustanovenie § 39 Tr. zák. vykazujú nízku úspešnosť. Súdy argumentujú judikátmi Najvyššieho súdu SR. Aj to je dôvod, pre ktorý prokurátori v mnohých prípadoch ani nepodávajú odvolanie pre jeho zrejmu neúspešnosť.

Zamietnuté bolo odvolanie prokurátora vo veci 1Kv 8/18/3300. Obvinený bol stíhaný pre trestný čin podľa § 172 ods. 1 písm. c/, písm. d/, ods. 2 písm. e/ Tr. zák., kde dolná hranica trestnej sadzby je 10 rokov. Okresný súd obžalovaného uznal za vinného v zmysle podanej obžaloby a za použitia ustanovenia § 39 ods.1, ods. 3 písm. c/ Tr. zák. mu uložil trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov so zaradením do väznice s minimálnym stupňom stráženia a tiež ochranný dohľad 1 rok. Súd trest uložil na dolnej hranici zníženej trestnej sadzby a svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že nebolo preukázané, že drogy aj distribuoval. Podľa vyjadrenia súdu mal vyrábať masť pre dcéru, pričom sa na neho hľadá, akoby nebol súdne trestaný. Proti rozsudku podali odvolanie obžalovaný aj prokurátor. Obe odvolania boli zamietnuté, pričom krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na rozdiel medzi tzv. tvrdými a mäkkými drogami a prísnosť postihu za túto trestnú činnosť v našej krajine oproti ostatným krajinám Európskej únie.

Taktiež bolo zamietnuté odvolanie prokurátora vo veci 1Kv 36/18/3300, kde boli obvinení stíhaní pre trestný čin podľa § 20, § 172 ods. 1 písm. c/, písm. d/, ods. 3 písm. c/ Tr. zák. Trestná sadzba pre tento trestný čin je 15 až 20 rokov. Obaja obvinení vyhlásili priznanie viny. U jedného z obvinených súd použil ustanovenie § 39 ods.1 Tr. zák., poukázal na závažnosť trestného činu a mieru narušenia páchatel'a a tiež na to, že tento bol vo veku blízkom vo veku mladistvých a uložil mu trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov so zaradením do väznice s minimálnym stupňom stráženia a ochranný dohľad 2 roky a tiež prepadnutie majetku. Trest bol teda uložený na dolnej hranici zníženej trestnej sadzby. U druhého obvineného súd analogicky použil ustanovenie § 39 ods. 4 Tr. zák., nakoľko vyhlásil vinu a uložil mu trest odňatia slobody vo výmere 11 rokov so zaradením do väznice so stredným stupňom stráženia, ochranný dohľad 2 roky a trest prepadnutia majetku. Krajský súd v rozsudku sp. zn. 3To 22/2019 pri rozhodovaní o odvolaniach, ktoré zamietol, zároveň konštatoval, že zákon v § 39 ods. 1 Tr. zák. neustanovuje, že pre uloženie trestu pod zákonom ustanovenú trestnú sadzbu musia existovať výnimočné alebo mimoriadne okolnosti tak, ako to bolo § 40 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb.

Vo veci 1Pv 532/18/3309 boli dvaja obvinení trestne stíhaní pre trestný čin podľa § 172 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. a iné, pričom nakupovali tabletky za účelom výroby pervitínu. Jeden z obvinených bol 3 krát súdne trestaný a skutok spáchal v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia. Druhý obvinený bol 12 krát súdne trestaný, naposledy v roku 2012. Hoci jeden z obvinených skutok spáchal v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia, obom obvineným bol uložený podmiennečný trest odňatia slobody vo výmere 3 roky s probačným dohľadom na 3 roky. U obvineného, ktorý skutok spáchal v skúšobnej dobe, podal prokurátor odvolanie, ktorému krajský súd vyhovel a vrátil vec okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie. V novom konaní súd za použitia § 39 ods. 1, ods. 3 písm. e/ Tr. zák. uložil obvinenému trest odňatia slobody vo výmere 8 mesiacov so zaradením do väznice s minimálnym stupňom stráženia. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že vzhľadom na poľahčujúce okolnosti, osobu obžalovaného, okolnosti prípadu a pomery páchatel'a je trest v zákonnej sadzbe neprimerane prísny. Súd vôbec nezdôvodnil, v čom sú výnimočné pomery páchatel'a, jeho osoba a okolnosti prípadu. Krajský súd čiastočne vyhovel ďalšiemu odvolaniu prokurátora a vzhľadom k tomu, že bol obvinený vo väzbe, pokryl väzbu trestom a uložil mu trest odňatia slobody 9 mesiacov a 1 deň so zaradením do väznice s minimálnym stupňom stráženia. Krajský súd skonštatoval, že u obvineného bola nielen poľahčujúca ale aj priťažujúca okolnosť, zároveň však uviedol, že súd prehliadol ustanovenie § 39 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. a keďže sa jednalo o prípravu na zločin, trest v rámci zákonom stanovenej trestnej sadzby by bol neprimerane prísny. Krajský súd zároveň spochybnil, či pri výrobe psychotropných látok mohol spáchať zločin alebo len prečin, vzhľadom na množstvo zaistených medikamentov. Túto skutočnosť však krajský súd už nemohol skúmať, vzhľadom na vyhlásenie obvineného o vine. Krajský súd však skonštatoval, že túto skutočnosť mohol premietnuť do výmery trestu. Uvedené odôvodnenie krajského súdu je zarážajúce. Ustanovenie § 171 upravuje len prechovávanie omamných a psychotropných látok. Ak obvinený chcel tieto látky vyrábať, je irelevantné, v akom množstve, dopustil sa trestného činu podľa § 172 Tr. zák. ktorý je vždy zločinom. Je jednoznačné, že použitie § 39 Tr. zák. bolo tendenčné. Súd toto ustanovenie nevyužil pri prvom rozsudku, keď obom obvineným uložil podmiennečný trest vo výmere 3 roky, ktorý rozsudok u jedného z obvinených aj

nadobudol právoplatnosť. Až keď súd mal obvinenému uložiť nepodmienečný trest odňatia slobody, nepochopiteľne niekoľkonásobne znížil dolnú hranicu trestnej sadzby tak, aby bol tento trest čo najmiernejší.

Obdobný postup bol zvolený aj vo veci sp. zn. 1 Kv 36/19/3300. Obvinený – narodený v roku 1986 bol trestne stíhaný pre trestný čin podľa § 172 ods. 1 písm. c/, písm. d/, ods. 2 písm. a/, písm. c/ Tr. zák., kde od roku 2017 do 3.4.2019 najmenej 4 osobám predával omamné a psychotropné látky, hoci bol v roku 2018 za tento zločin odsúdený k podmienečnému trestu odňatia slobody a skutok spáchal v skúšobnej dobe. Pre tento trestný čin zákon stanovuje trestnú sadzbu 10 až 15 rokov. Súd za použitia § 39 ods. 1 Tr. zák. uložil obvinenému trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov a pre výkon trestu ho zaradil do väznice s minimálnym stupňom stráženia. Zároveň mu uložil ochranný dohľad na 1 rok a ochranné protitoxikomanické liečenie ústavnou formou. Svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na dostatočnú pokoru obvineného, jeho vyhlásenie o vine a tiež sebareflexiu, že sa v budúcnosti takéhoto trestného činu nedopustí. Poukázal tiež na to, že obvinený spolupracuje s orgánmi činnými v trestnom konaní pri odhaľovaní ďalšej drogovej trestnej činnosti. Súd uviedol, že uložením trestu v zákone stanovenej sadzbe by nebol dostatočne motivovaný a mohlo by ho to priviesť do zúfalstva, že stratí najlepšie roky svojej mladosti za svoje nerozvážne konanie, ktoré dostatočne úprimne oľutoval a z ktorého sa dostatočne poučil. Prokurátor podal odvolanie, pričom správne poukázal na skutočnosť, že obvinený skutok spáchal v skúšobnej dobe podmienečného odsúdenia pre rovnaký trestný čin. Ani hrozba trestu na obvineného nemala dostatočný výchovný vplyv. Vzhľadom na rozsah a charakter trestnej činnosti a vysokú spoločenskú nebezpečnosť neprichádzalo do úvahy mimoriadne zníženie trestu. Krajský súd však odvolanie zamietol. Poukázal na to, že zákonodarca sadzbou 10 až 15 rokov vyzdvihol závažnosť tejto trestnej činnosti. Záujem prevencie pri trestaní páchatelov však nemôže prevyšovať nad záujmom individualizácie trestu. Trestná represia má iba pomocnú úlohu a musí sa uplatňovať len v nevyhnutnej miere. Uloženie prísnejšieho trestu by malo vplyv na jeho rodinu a je potrebné skúmať, či na prevýchovu obvineného je nevyhnutne potrebné pôsobiť trestom v rámci zákonnej trestnej sadzby.

Aj vo veci vedenej pod sp. zn. 2Pv 20/19/7702 bolo odvolanie prokurátora úspešné len čiastočne. Obvinený narodený v roku 1997 bol trestne stíhaný pre trestný čin § 172 ods. 1, písm. c/, písm. d/, ods. 2 písm. a/, písm. e/ Tr. zák. (sadzba 10-15 rokov). Obvinený od mesiaca september 2018 dovážal a predával rôzne drogy, hoci bol za taký čin odsúdený vo februári 2018. Bol doposiaľ 2 krát súdne trestaný v rokoch 2015 a 2018 za drogovú trestnú činnosť v Čechách. Obvinený urobil vyhlásenie o vine a súd mu za použitia § 39 ods. 1 Tr. zák. uložil trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia a ochranný dohľad 2 roky. Súd skonštatoval, že obvinený nie je zvlášť narušený a predaj omamných látok nebol jeho pravidelnou činnosťou a preto by uloženie trestu v zákonnej sadzbe bolo neprimerane prísne. Prokurátor podal proti rozsudku odvolanie, ktorému krajský súd čiastočne vyhovel. S poukazom na to, že obvinený urobil vyhlásenie o vine, za použitia ustanovenia § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. mu uložil trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov.

Vo veci vedenej pod sp. zn. Pv 94/19/2205 boli obvinení trestne stíhaní pre 13 útokov pokračujúceho trestného činu krádeže v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1,

§ 20, § 212 ods. 1, ods. 3 písm. a/, ods. 4 písm. b/ Tr. zák. Obvinení chceli odcudziť motorové vozidlá a jeden z nich chcel odcudziť aj kabelku osobe narodenéj v roku 1939. Tento páchatel' doposiaľ nebol súdne trestaný, avšak je na neho podaná obžaloba pre trestný čin podľa § 200 Tr. zák. Druhý obžalovaný bol raz súdne trestaný. Okresný súd obom uložil tresty odňatia slobody vo výmere 3 roky so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Krajský súd na základe odvolania obžalovaných zrušil tieto tresty a uložil im tresty odňatia slobody vo výmere 2 roky so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia za použitia ustanovenia § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. z dôvodu, že vyhlásili vinu.

Vo veci Pv 10/19/2205 bol obvinený trestne stíhaný pre pokračujúci trestný čin krádeže spolupáchatel'stvom podľa § 20, § 212 ods. 1, ods. 3 písm. a/, ods. 4 písm. b/ Tr. zák. Nakoľko obvinený urobil vyhlásenie podľa § 257 Tr. por., súd analogicky použil ustanovenie § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák. a uložil mu trest odňatia slobody vo výmere 4 roky a 6 mesiacov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia. Obvinený bol 10 krát súdne trestaný, najmä pre majetkovú trestnú činnosť. V 3 prípadoch mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody a v jednom prípade mu bol nariadený výkon trestu. Aktuálny skutok spáchal v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia. V roku 2008 bol odsúdený pre zločin marenia spravodlivosti na nepodmienečný trest. Z tohto dôvodu bolo pri ukladaní trestu potrebné použiť § 38 ods. 5 Tr. zák. a trest ukladať v rozmedzí 6 rokov a 6 mesiacov až 10 rokov. Súd konštatoval, že obžalovaný je osoba so sklonmi dopúšťať sa trestných činov majetkového charakteru. Je nezamestnaný a hoci bol viackrát vo výkone trestu, bolo na neho bezúspešne pôsobené, čo sa týka dosiahnutia účelu tohto trestu. Napriek tomu súd využil analógiu v zákone a uložil mu trest nižšieho trvania, nakoľko obvinený vyhlásil vinu. Na základe odvolania obžalovaného krajský súd zrušil napadnutý rozsudok a uložil mu trest odňatia slobody vo výmere 30 mesiacov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia. Krajský súd poukázal na zmenu zákona, ktorá nastala 01.08.2019 (krajský súd rozhodoval 10.10.2019), kedy bolo potrebné skutok prekvalifikovať podľa § 212 ods. 2 Tr. zák., pričom krajský súd už nepoužil ustanovenie § 39 Tr. zák.

Vo veci Pv 532/19/2205 bol obvinený stíhaný pre trestný čin podľa § 20, § 172 ods. 1 písm. c/, písm. d/, ods. 2 písm. c/ Tr. zák. Obvinený nakupoval a predával pervitín. Bol netrestaný a 3 krát bol prejednávaný pre priestupok. Súd za použitia

§ 39 ods. 4 Tr. zák. mu uložil trest odňatia slobody 6 rokov a 8 mesiacov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia a ochranný dohľad 2 roky. U obžalovaného prevažovali poľahčujúce okolnosti a trestná sadzba sa súdu zdala neprimerane prísna, lebo takýto trest podľa súdu nepôsobí výchovne ale demoralizujúco. Preto pri priznaní viny podľa súdu postačuje trest kratšieho trvania. Proti rozsudku podal odvolanie prokurátor. Navrhol uložiť trest v rámci zákonom stanovenej trestnej sadzby, nakoľko drogu distribuoval najmenej 5 osobám. Krajský súd zrušil rozsudok vo výroku o treste a uložil mu trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov a 6 mesiacov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia. Odôvodnil to tým, že okresný súd uložil neprimerane mierny trest, avšak trest v zákonom stanovenej trestnej sadzbe by bol neprimerane prísny. Neodvolateľné vyhlásenie viny obvineného je podľa súdu veľmi významné a preto bolo treba použiť stanovisko Najvyššieho súdu SR č. 44/2017 (Tpj 55/2016). Zároveň ho zaradil do prísnejšieho stupňa stráženia. Poukázal na to, že obžalovaný sa nepriznával

k trestnej činnosti od začiatku a svoj postoj zmenil až počas konania na súde a tento trest, ktorý mu bol uložený, súd považuje za hraničný.

Úspešné bolo odvolanie prokurátora vo veci vedenej pod sp. zn. Pv 349/18/8808 vo veci trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 202 ods. 1 písm. a/, ods. 2 Tr. zák. a vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Tr. zák. (trestná sadzba 7 – 15 rokov). V predmetnej veci učiteľ na obchodnej akadémii sexuálne zneužíval a vydieral študentky. Dôvod, ktorý súd videl na uloženie mimoriadne zníženého trestu bola jeho sexuálna deviácia, sadomasochizmus a skutočnosť, že jeho ovládacia zložka bola znížená na polovicu. Súd mu za použitia ustanovenia § 39 ods. 2 písm. c/ Tr. zák. uložil trest odňatia slobody vo výmere 42 mesiacov, pre výkon ktorého ho zaradil do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Na základe odvolania prokurátora krajský súd zvýšil trest odňatia slobody na 6 rokov. Napriek tomu bol trest stále uložený pod dolnou hranicou zákonom stanovenej trestnej sadzby.

Záver a opatrenia

Na základe úlohy č. 6 z Plánu hlavných úloh prokuratúry SR na rok 2020 vykonali prokurátori Organizačno-kontrolného oddelenia Generálnej prokuratúry SR na všetkých prokuratúrach v Slovenskej republike previerku 1642 dozorových spisov prokurátora, kde bolo pri ukladaní trestov v roku 2019 a v I. polroku 2020 využité ustanovenie § 39 ods. 1, ods. 2, ods. 3 a ods. 4 Tr. zák. V 1100 preverených veciach bolo súdmi po podaní obžaloby použité ustanovenie § 39 Tr. zák. a tresty boli ukladané pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby. Bolo tiež preskúmaných 542 dozorových spisov prokurátora, kde bola uzatvorená dohoda o vine a treste.

Pri plnení tejto hlavnej úlohy bolo zistené, že prokurátori často už v príprave na hlavné pojednávanie navrhujú využiť ustanovenie § 39 Tr. zák. a tresty navrhujú ukladať pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby. Často v príprave navrhujú tiež alternatívne uloženie trestu tak, že ako prvý navrhujú trest v rámci zákonom stanovenej trestnej sadzby, avšak v prípade, že obvinený na hlavnom pojednávaní urobí vyhlásenie o vine, navrhujú analogicky použiť ustanovenie § 39 ods. 4 Tr. zák. a trest uložiť pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby.

Súdy pri vyhlásení obvineného o vine v zmysle § 257 Tr. por. spravidla používali analogicky ustanovenie § 39 ods. 4 Tr. zák. a trest znižovali až o jednu tretinu pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby. Javí sa, že toto ustanovenie súdy a aj prokurátori využívajú skôr ako pravidlo, než ako možnosť. Súdy takto postupujú aj u obvinených, ktorí boli viackrát súdne trestaní napríklad vo veci 1Pv 149/18/3309 bol obvinený 13 krát súdne trestaný, vo veci 4Pv 111/19/1103 bol obvinený 24 krát súdne trestaný, prevažne pre majetkovú trestnú činnosť a aktuálny skutok bol tiež majetkovej povahy. Rovnako vo veci 1Pv 326/14/1103 bol obvinený 10 krát súdne trestaný. Stávali sa prípady, kedy bolo toto ustanovenie využité aj v prípade, že obvinený skutok spáchal v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia

(napr. Pv 10/19/2205, 3Pv 558/17/6611, 1Kv 54/19/3300, 1Kv 37/19/3300, 1Pv

532/18/3309, Pv 10/19/2205 a iné). V mnohých veciach bolo toto ustanovenie využité aj pri obzvlášť závažných zločinoch, dokonca aj pri 12 trestných činoch vraždy. Napríklad vo veci 1Kv 39/19/8800 boli dvaja obvinení stíhaní pre trestný čin vraždy podľa § 145 ods. 1 Tr. zák. (sadzba 15-20 rokov). Prokurátor navrhoval obom obvineným trest odňatia slobody v hornej polovici trestnej sadzby. Obvinení kopali poškodeného do hlavy, následne ho udreli tehlou do zadnej časti hlavy, škrtili opaskom, rozrezali mu krk úlomkom skla a následne ho hodili do telekomunikačnej šachty, kde v priebehu niekoľkých minút zomrel. Obaja obvinení boli v minulosti 5 a 6 krát súdne trestaní. Na súde priznali vinu a súd za použitia ustanovenia § 39 ods. 4 Tr. zák. obom uložil trest odňatia slobody 10 rokov vo väznici s maximálnym stupňom stráženia a ochranný dohľad 1 rok. Vzhľadom na brutalitu útoku je takýto trest neprimerane mierny.

Pri používaní analógie pri ukladaní trestov po vyhlásení viny sa súdy opierajú o stanovisko R 44/2017, kde sa hovorí, že ak možno páchatelovi trestného činu pri uzavretí a schválení dohody o vine a treste mimoriadne znížiť trest podľa § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák., teda v situácii vopred dohodnutého trestu, možno (teda nie obligatórne) naposledy označené ustanovenie per analogiam a pri použití argumentu a minori ad major použiť aj v prípade uznania viny podľa § 257 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Tr. por. (po prijatí takého vyhlásenia súdom), keďže páchatel (procesne ako obžalovaný) neodvolateľne prijal všetky právne účinky uznania viny (dokonca) bez toho, aby bolo akýmkoľvek spôsobom predznamenané rozhodnutie súdu o druhu a výške uloženého trestu (Tpj 55/2016).

Zníženie dolnej hranice zákonom stanovenej trestnej sadzby sa podľa § 39 ods. 4 Tr. zák. vykoná len s prihliadnutím na upravenú dolnú hranicu trestnej sadzby, pričom ustanovenie § 38 ods. 8 veta za bodkočiarkou Tr. zák. sa v tomto prípade nevyužije (R 32/2009). To znamená, že sa vychádza z trestnej sadzby a nie z rozdielu medzi jej hornou a dolnou hranicou.

Vykonanými previerkami bolo tiež zistené, že súdy rozdielne pristupujú k použitiu § 39 ods. 1 a ods. 2 Tr. zák. pri uzatváraní dohody o vine a treste podľa § 39 ods. 2 písm. d/ Tr. zák. V košickom kraji vo veci 1Kv 4/17/8800 súd odmietol dohodu o vine a treste, ktorú prokurátor s obvineným uzatvorili za použitia ustanovenia § 39 ods. 1, ods. 2 písm. d/, písm. e/ Tr. zák. Poukázal na to, že pri uzatváraní dohody o vine a treste prokurátor nemôže použiť ustanovenie § 39 ods. 1, ods. 2 písm. e/ Tr. zák. Ak by prokurátor takto chcel postupovať, má podať obžalobu, poukázať na konkrétne skutočnosti odôvodňujúce mimoriadne zníženie trestu a o tomto má súd vykonať dokazovanie. V prípade dohody o vine a treste môže dohodnutý trest byť uložený len v intenciách odseku 4 § 39 Tr. zák., to znamená, že dolná hranica zákonom stanovenej trestnej sadzby môže byť znížená maximálne o jednu tretinu.

Iný názor mali súdy v žilinskom kraji. Vo veci vedenej pod sp. zn. 1Pv 345/19/5506 bolo pri uzatváraní dohody o vine a treste využité ustanovenie § 39 ods. 2 písm. c/, písm. d/ Tr. zák. a obvinenému bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 3 roky s podmienenečným dohľadom probačného úradníka na skúšobnú dobu 5 rokov a bolo mu tiež uložené ochranné sexuologické liečenie ambulantnou formou. Dolná hranica trestnej sadzby bola 7 rokov a teda uložený trest je celkom zrejme pod hranicu uvedenú v § 39 ods. 4 Tr. zák.

Obdobne pod sadzbu uvedenú v § 39 ods. 4 Tr. zák. bol uložený trest vo veci vedenej na Okresnej prokuratúre Martin pod sp. zn. 2Pv 290/19/5506, kde bolo tiež použité aj ustanovenie § 39 ods. 2 písm. c/ Tr. zák. a obvinenému pri trestnom čine s dolnou hranicou 4 roky bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 2 roky so zaradením do výkonu trestu s minimálnym stupňom stráženia a zároveň mu bolo uložené ochranné protialkoholické liečenie ústavnou formou.

Rovnaký postup bol zvolený aj vo veciach vedených pod sp. zn. 2Pv 697/17/5506, Kv 50/18/5500 a Kv 40/19/5500. Na základe týchto zistení bude potrebné požiadať Najvyšší súd SR o vydanie zjednocujúceho stanoviska.

V rámci previerky bolo tiež zistené, že vo veciach vedených pod sp. zn. Kv 29/19/6600 a Kv 3/19/6600 boli obvinení stíhaní pre viac ako 90 útokov úverového podvodu podľa § 222 ods. 2, ods. 3 písm. c/, ods. 5 písm. a/ Tr. zák. Obvineným boli uložené podmienkové tresty odňatia slobody, hoci dolná hranica zákonom stanovenej trestnej sadzby je 10 rokov. V zmysle § 39 ods. 3 písm. c/ Tr. zák. im mal byť uložený trest odňatia slobody najmenej 5 rokov, ktorý nie je možné podmienkovo odložiť. Súdny vo svojich rozhodnutiach poukázali na skutočnosť, že od spáchania skutkov uplynulo takmer 14 rokov. V rozsudkoch odkázali aj na článok 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd. I v tomto prípade bude potrebné požiadať Najvyšší súd SR o vydanie stanoviska k takémuto postupu.

Zníženie dolnej hranice trestnej sadzby a použitie ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. však súdy používali aj v iných veciach, kde odkazovali na článok 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd. Vo svojich rozhodnutiach sa tiež opierali o judikát R 46/2017, ktorý hovorí, že neprimeraná dĺžka konania môže byť dôvodom na použitie inštitútu mimoriadneho zníženia trestu. Použitie zmierňovacieho ustanovenia má teda svoj význam i pri prípadných úvahách o kompenzácii porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (v primeranej lehote) v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR (§ 2 ods. 7 Tr. por.) (Rozhodnutie R 86 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov SR č. 7/2015).

Bolo tiež zistené, že súdy použili ustanovenie § 39 Tr. zák. aj v prípade, že rozhodovali trestnými rozkazmi (napr. 1Pv 119/19/6611, 2Pv 188/19/6611, 4Pv 249/19/8803). Vo veciach 1Pv 119/19/6611 a 2Pv 188/19/6611 boli vydané trestné rozkazy, pričom zákonom stanovená trestná sadzba bola v oboch prípadoch 4 až 10 rokov. V oboch prípadoch bolo pri ukladaní trestov využité ustanovenie § 39 ods. 1, ods. 3 písm. e/ Tr. zák. a obvineným boli uložené tresty odňatia slobody vo výmere 3 roky s dohľadom probačného úradníka na 4 roky. Trestné rozkazy samozrejme neobsahovali odôvodnenie a tak nie je zrejmé, akými úvahami sa súd pri znížení dolnej hranice trestnej sadzby spravoval. Vo väčšine prejednávaných vecí však súdy vytýčili hlavné pojednávanie a dôvody použitia § 39 Tr. zák. skúmali až na hlavnom pojednávaní.

V mnohých veciach sa stávalo, že súd použil ustanovenie § 39 ods. 1 alebo ods. 2 Tr. zák. a trest znížil v súlade s ustanovením § 39 ods. 3 Tr. zák., avšak rozsudok neobsahoval odôvodnenie, nakoľko sa všetky oprávnené osoby vzdali práva podať opravný prostriedok. Ani tu nebolo potom možné zistiť, akými úvahami sa súd spravoval, keď znížil trest pod dolnú hranicu (napr. 1Kv 45/18/8800).

V tejto súvislosti je treba poukázať na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov SR č. 3/2014 pod číslom 51. V tomto rozhodnutí sa uvádza, že v rámci dovolacieho dôvodu možno namietat nesprávnosť použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. len za situácie, ak by zníženie trestu nebolo opreté o žiadnu skutočnosť, ktorá by zákonný dôvod pre takýto postup mala zakladať. Ak teda absentuje akéhokoľvek zdôvodnenie aplikácie ust. § 39 ods. 1 Tr. zák. je to pochybením súdu. V predmetnej veci, ktorej sa rozhodnutie týkalo, však pochybenie napravil krajský súd, ktorý zdieľajúc názor okresného súdu o potrebe aplikácie tohto ustanovenia, argumentačne doplnil chýbajúce dôvody. Bude preto potrebné požiadať Najvyšší súd SR o stanovisko, či je možné pri použití § 39 Tr. zák. vyhotoviť skrátený rozsudok, resp. či v skrátenom rozsudku je možné vyargumentovať použitie § 39 Tr. zák., aby sa tak zjednotila súdna prax.

Ďalším poznatkom je, že ustanovenie § 39 ods. 3 Tr. zák. sa často zneužíva z dôvodu, že súdom sa dolné hranice zákonom stanovenej trestnej sadzby zdajú neprimerane prísne a preto ukladanie trestov obchádzajú práve použitím § 39 Tr. zák. Stáva sa to často pri trestných činoch podľa § 172 ods. 2, ods. 3 alebo ods. 4 Tr. zák. Je na zváženie, či by nebolo vhodné znížiť niektoré neprimerane vysoké spodné hranice trestných sadzieb pri niektorých trestných činoch.

Ustanovenie § 39 ods.1, ods. 2, ods. 3 Tr. zák. sa často používa tendenčne len preto, aby súdy nemuseli ukladať tak prísne tresty. Napríklad vo veci Kv 74/18/6600 boli dvaja z obvinených odsúdení pre trestný čin podľa § 172 ods. 1 písm. c/, písm. d/, ods. 3 písm. c/ Tr. zák. a tretí z obvinených len pre trestný čin podľa § 172 ods.1 písm. b/, písm. c/ Tr. zák. U oboch obvinených, u ktorých sa trest ukladal podľa odseku 3, bolo použité ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák., hoci sa dopustili troch skutkov a mali horšiu trestnú minulosť, ako tretí obvinený, ktorému však súd ukladal trest podľa odseku 1 a teda nepotreboval znížiť spodnú hranicu trestnej sadzby použitím ustanovenia § 39 Tr. zák. Prichádza tak k situácii, že u porovnateľných osôb a pri tom istom trestnom čine, avšak kvalifikovanom nižším odsekom, súd v jednom prípade ustanovenie § 39 Tr. zák. použije a v inom nie. Tretí páchatel', ktorému bol uložený trest podľa odseku 1 bol odsúdený na 4 roky odňatia slobody, zatiaľ čo zvyšní dvaja v sadzbe uvedenej v odseku 3 (15 až 20 rokov), boli odsúdení na 8,5 a 9,5 roka odňatia slobody.

Z tohto príkladu je jednoznačne zrejmé, že nie osoba obvineného, okolnosti prípadu alebo miera zavinenia sú tie okolnosti, ktoré súd berie do úvahy pri použití § 39 Tr. zák. Naopak, je to trestná sadzba, ktorá sa súdu zdá neprimerane vysoká. Podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. - ak vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a má súd za to, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania, môže páchatel'ovi uložiť trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom. Podľa tohto ustanovenia by sa teda v prvom rade mali brať do úvahy okolnosti prípadu a pomery páchatel'a a len v prípade, že tu táto existencia je, môže súd zvážiť použitie nižšej trestnej sadzby. U našich súdov je to však často naopak. Súdu sa zdá neprimerane vysoká trestná sadzba a potom hľadá okolnosti prípadu a dôvody v osobe páchatel'a, aby túto sadzbu mohol znížiť. V odôvodnení jedného z rozsudkov (1Kv 36/19/3300) súd

uviedol, že je potrebné skúmať, či na prevýchovu obvineného je nevyhnutne potrebné pôsobiť trestom v rámci zákonnej trestnej sadzby. V inom rozsudku (Pv532/19/2205) sa trestná sadzba súdu zdala neprimerane prísna, lebo takýto trest podľa súdu nepôsobí výchovne ale demoralizujúco.

Veľmi často sa stáva, že súdy použitie ustanovenia § 39 Tr. zák. odôvodňujú osobou páchatela, pričom túto nijako bližšie nešpecifikujú. Často sa jedná o osoby viackrát súdne trestané alebo osoby, ktoré sú v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia.

Aj keď sa v mnohých prípadoch uložené tresty zdajú neprimerane mierne a použitie ustanovenia § 39 Tr. zák. nedôvodné, dovolanie je prípustné len v prípade, že použitie tohto ustanovenia súd vôbec nezdôvodnil (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov SR č. 3/2014 pod číslom 51). V zmysle stanoviska č. 5 uverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov SR č. 1/2011 dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. nie je naplnený tým, že obvinenému nebol uložený trest za použitia § 39 Tr. zák., v dôsledku čoho uložený trest má byť neprimeraný. Pokiaľ súd nevyužil moderačné oprávnenie a trest vymeral v rámci nezniženej trestnej sadzby nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu stanovenú trestným zákonom. Nepoužitie ustanovenia § 39 Tr. zák. nezakladá žiadny dovolací dôvod. Toto rozhodnutie potom možno vykladať aj opačne, že ani použitie § 39 Tr. zák., ak je riadne odôvodnené, nezakladá žiaden dovolací dôvod.

Pri používaní analógie pri ukladaní trestov po vyhlásení viny sa súdy opierajú o stanovisko R 44/2017, kde sa hovorí, že ak možno páchatelovi trestného činu pri uzavretí a schválení dohody o vine a treste mimoriadne znížiť trest podľa § 39 ods. 2 písm. d/, ods. 4 Tr. zák., teda v situácii vopred dohodnutého trestu, možno (teda nie obligatórne) naposledy označené ustanovenie per analogiam a pri použití argumentu a minori ad major použiť aj v prípade uznania viny podľa § 257 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Tr. por. (po prijatí takého vyhlásenia súdom), keďže páchatel (procesne ako obžalovaný) neodvolateľne prijal všetky právne účinky uznania viny (dokonca) bez toho, aby bolo akýmkoľvek spôsobom predznamenané rozhodnutie súdu o druhu a výške uloženého trestu (Tpj 55/2016).

Zníženie dolnej hranice zákonom stanovenej trestnej sadzby sa podľa § 39 ods. 4 Tr. zák. vykoná len s prihliadnutím na upravenú dolnú hranicu trestnej sadzby, pričom ustanovenie § 38 ods. 8 veta za bodkočiarkou Tr. zák. sa v tomto prípade nevyužije (R 32/2009). To znamená, že sa vychádza z trestnej sadzby a nie z rozdielu medzi jej hornou a dolnou hranicou.

V súvislosti s ukladaním trestov za použitia § 39 Tr. zák. je potrebné ešte dať do pozornosti rozhodnutie R 13/2013, ktoré hovorí, že rozlišovacím kritériom obmedzenia mimoriadneho zníženia trestu odňatia slobody, ustanovenom v § 39 ods. 3 písm. b/ až písm. e/ Tr. zák. je dolná hranica sadzby trestu odňatia slobody uvedená v ustanovení osobitnej časti Trestného zákona, nie dolná hranica tejto sadzby upravená (zvýšená) podľa § 38 ods. 4 až ods. 6 alebo § 41 ods. 2 Tr. zák., čo však neplatí pre obmedzenie mimoriadneho zníženia trestu odňatia slobody podľa § 39 ods. 4 Tr. zák. (v konaní o uznaní viny a prijatí trestu).

Previerkami bolo tiež zistené, že hoci sa prokurátori nestotožnili s použitím ustanovenia § 39 Tr. zák. a s uložením trestov pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby a proti rozsudkom podali odvolanie, ktoré aj dostatočne argumentačne zdôvodnili, odvolania krajské sudy spravidla zamietali (napr. 1Pv 149/18/3309, 1Kv 34/19/3300, 1Pv 202/17/3309, 1Kv 37/19/3300, 2Pv 315/19/6611, 1Pv 6/20/6611 a iné). Prípadne zmenili dôvod zníženia dolnej hranice zákonom stanovenej trestnej sadzby, ktorý súd určil v zmysle § 39 ods. 1 alebo ods. 2 Tr. zák. a trest stanovil podľa § 39 ods. 3 Tr. zák. Sudy namiesto tohto ustanovenia využili postup podľa § 39 ods. 4 Tr. zák. a trest znížili s poukazom na vyhlásenie viny obvineného (§ 257 Tr. por.) (napr. 1Kv 54/19/3300, Kv 28/16/2200 a iné).

JUDr. Ingrid Adamcová
vedúca organizačno-kontrolného oddelenia